

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διοίκηση και Διαχείριση Οικονομικών
Μονάδων & Οργανισμών (ΔΔΟΜΟ)»
με κατεύθυνση το
"Στρατηγικό Μάνατζμεντ"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων
στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο
στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank»**

ALPHA BANK

Ονοματεπώνυμο Φοιτήτριας: Καούκη Ευφροσύνη
Αριθμός Μητρώου Φοιτήτριας: 162026

Ακαδημαϊκός έτος 2017-2018

Πίνακας Περιεχομένων

Πίνακας Περιεχομένων	2
Ευρετήριο Διαγραμμάτων	3
Ευρετήριο Πινάκων	4
Περίληψη.....	5
Abstract	6
1. Εισαγωγή	7
2. Μεθοδολογία	7
3. Η Δομή του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος μετά την Είσοδο στο Ευρώ	8
4. Η Δομή της Alpha Bank.....	14
5. Στρατηγικές και Αποτελεσματικότητα της Alpha Bank	18
5.1. Μέχρι την Εκδήλωση της Χρηματοπιστωτικής Κρίσης.....	18
5.1.1. Ανάλυση Οικονομικών Μεγεθών και Χρηματοοικονομικών Δεικτών Alpha Bank	25
5.2. Μετά την Έλευση της Χρηματοπιστωτικής Κρίσης	30
5.2.1. Ανάλυση Οικονομικών Μεγεθών και Χρηματοοικονομικών Δεικτών Alpha Bank	45
6. Συμπεράσματα.....	56
Βιβλιογραφία / Αναφορές	59

Ευρετήριο Διαγραμμάτων

Εικόνα 1: Αριθμός Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Καταστημάτων στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016.....	10
Εικόνα 2: Αριθμός Υπαλλήλων Πιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016.....	11
Εικόνα 3: Συνολικός Αριθμός Καταστημάτων Πιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016.....	12
Εικόνα 4: Εξέλιξη Διάρθρωσης Alpha Bank από το έτος ίδρυσής της μέχρι και σήμερα	16
Εικόνα 5: Δομή Ομίλου Alpha Bank.....	17
Εικόνα 6: Ομολογιακές Εκδόσεις Alpha Bank περιόδου 2000-2007.....	22
Εικόνα 7: Γεωγραφική Κατανομή Εκδόσεων EMTN Ελληνικών Τραπεζών	23
Εικόνα 8:Επενδυτές Εκδόσεων EMTN Ελληνικών Τραπεζών	24
Εικόνα 9: Διαχρονική πορεία συνόλου καταθέσεων πελατών Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017.....	47
Εικόνα 10: Διαχρονική πορεία δείκτη Χορηγήσεις προς Καταθέσεις Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017.....	48
Εικόνα 11: Διαχρονική πορεία δείκτη αποδοτικότητας ενεργητικού (ROA) Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017.....	50
Εικόνα 12: Διαχρονική πορεία δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (ROE) Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017	51
Εικόνα 13: Διαχρονική πορεία δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017.....	53
Εικόνα 14: Διαχρονική πορεία δείκτη Ιδίων Κεφαλαίων προς Ενεργητικό Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017.....	54

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1: Αριθμός Πιστωτικών Ιδρυμάτων, Καταστημάτων και Προσωπικού στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016	9
Πίνακας 2: Συνολικός Αριθμός Καταστημάτων Πιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016.....	11
Πίνακας 3: Χρηματοδότηση της οικονομίας από τα εγχώρια Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (NXI) στην Ελλάδα	20
Πίνακας 4: Οικονομικά μεγέθη και χρηματοοικονομικοί δείκτες Alpha Bank για το διάστημα 2000-2007	27
Πίνακας 5: Οικονομικά μεγέθη και χρηματοοικονομικοί δείκτες Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017	46

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι αφενός να παρουσιάσει συνοπτικά την πορεία μετασχηματισμού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, και ειδικότερα της τράπεζας Alpha Bank, τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια και να σκιαγραφήσει τις προοπτικές εξέλιξής της.

Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα δέχθηκε πολλαπλά χτυπήματα κατά την τελευταία οικονομική κρίση. Η αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους, η παρατεταμένη ύφεση που πλήττει το δανειακό τους χαρτοφυλάκιο, η εκροή καταθέσεων και η απομόνωση του από το διεθνές σύστημα δημιούργησε υπαρκτά προβλήματα βιωσιμότητας των τραπεζών. Η στρατηγική επιλογή για την ενδυνάμωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος οδήγησε στην ανακεφαλαιοποίηση των συστημικών τραπεζών και την συγχώνευση τους με τις υπόλοιπες ώστε το νέο σχήμα που προήλθε να είναι βιώσιμο και να μπορεί να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις.

Αναφορικά με την Alpha Bank, μετά την ένταξη στην ONE και μέχρι την κρίση, κύριο μέλημα αποτελούσε η διεύρυνση των μεγεθών της. Μετά την έλευση της χρηματοπιστωτικής κρίσης, κύριο μέλημα είναι κατ' αρχήν να επιτύχει την βιωσιμότητά της και κατόπιν την ανάπτυξή της, μέσα από την ομογενοποίηση και τον εκσυγχρονισμό των λειτουργιών των διαφορετικών οργανισμών που την συνθέτει. Βασικός στόχος αλλά και πρόκληση για την Alpha Bank αποτέλεσε η μείωση του λειτουργικού κόστους με παράλληλη αύξηση των εργασιών. Στην παρούσα φάση προωθεί τον ανασχεδιασμό των λειτουργιών της, επαναπροσδιορίζοντας τον ρόλο και τη λειτουργία του δικτύου της, τη δομή της συνολικής σχέσης με τον πελάτη, και τις αρμοδιότητες των στελεχών.

Βασικότερα σημεία προς βελτίωση για την Alpha Bank είναι η αναβάθμιση της αποτελεσματικότητάς της. Ειδικότερα, θα πρέπει να στοχεύσει στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης που επιφέρει την επιστροφή καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα. και στην επάνοδό της σε διατηρήσιμη ανάκαμψη της τραπεζικής δραστηριότητας.

Abstract

The aim of this paper is to summarize the course of transformation of the Greek banking system, in particular of Alpha Bank, over the last fifteen years and to outline the prospects for its development.

The Greek financial system suffered multiple blows due to the recent financial crisis. The restructuring of the Greek debt, the prolonged recession affecting its loan portfolio, the outflow of deposits and its isolation from the international system created real problems for the viability of the banks. The strategic choice for strengthening the financial system has led to the recapitalization of systemic banks and their merging with the rest so that the new scheme is sustainable and can respond to new challenges.

Regarding Alpha Bank, since EMU membership and until the crisis, its main concern was to expand its size. Following the onset of the financial crisis, its main concern is in principle to achieve its viability and afterwards its development, through the homogenization and modernization of the functions of its different organizations. The main objective and challenge for Alpha Bank was the reduction of operating costs while increasing its operations. At this stage it promotes the redesign of its functions, redefining the role and function of its network, the structure of the overall relationship with the client, and the responsibilities of its senior officers.

Key point for improvement for Alpha Bank is the upgrading of its effectiveness. In particular, it should aim at a more efficient management of non-performing loans, restoring the confidence that brings the return of deposits to the banking system and the return to a sustainable recovery in banking activity.

1. Εισαγωγή

Η λειτουργία ενός εύρωστου και αποτελεσματικού τραπεζικού συστήματος συνιστά τον ακρογωνιαίο λίθο για την ανάπτυξη της οικονομίας μιας χώρας. Η ελληνική εμπειρία, πριν και μετά την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ, συνίσταται από ριζικές αλλαγές στην οργάνωση και τη λειτουργία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Από τα τέλη της δεκαετίας του '90, οι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι, έχοντας προσαρμοστεί με επιτυχία στις νέες, πιο ανταγωνιστικές συνθήκες της αγοράς, παρέχουν πλήρες φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών. Η ανάπτυξη των εργασιών τους συνοδεύτηκε από εντυπωσιακή αύξηση της κερδοφορίας τους, που στηρίχθηκε και εξακολουθεί να στηρίζεται στο μεγαλύτερο μέρος της στα καθαρά έσοδα από τόκους και προμήθειες από τις συνήθεις τραπεζικές εργασίες. Σε αυτόν το λόγο, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι σήμερα η χρηματοδότηση των χορηγήσεων των ελληνικών τραπεζών βασίζεται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 90% στις καταθέσεις τους, βρίσκεται σε πολύ μεγάλο βαθμό η εξήγηση της μεγαλύτερης ανθεκτικότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στις πιέσεις της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης.

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να παρουσιάσει συνοπτικά την πορεία μετασχηματισμού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, και ειδικότερα της τράπεζας Alpha Bank, τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια και να σκιαγραφήσει τις προοπτικές εξέλιξής της.

2. Μεθοδολογία

Για τη σύνταξη της παρούσας εργασίας, η μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί είναι η άντληση δεδομένων από πηγές του χρηματοπιστωτικού συστήματος (όπως είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Τράπεζα της Ελλάδος, Ελληνική Ένωση Τραπεζών) καθώς και από τις εκδόσεις και δημοσιεύσεις της τράπεζας Alpha Bank. Τα δεδομένα που θα χρησιμοποιηθούν αφορούν κυρίως στις εξελίξεις του ελληνικού τραπεζικού συστήματος μετά την είσοδο στο ευρώ και στα οικονομικά μεγέθη της τράπεζας Alpha Bank κατά τα ίδια έτη. Μέσα από την ανάλυση των οικονομικών μεγεθών της τραπεζής θα γίνει διακριτή και η στρατηγική χρηματοδοτήσεων της τραπεζής για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της αγοράς.

3. Η Δομή του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος μετά την Είσοδο στο Ευρώ

Από την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές ως προς τη δομή του. Το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδος αποτελείται από την Τράπεζα της Ελλάδος, που είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, τις εμπορικές τράπεζες, τις συνεταιριστικές τράπεζες, και τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς. Οι ειδικοί πιστωτικοί οργανισμοί είναι πιστωτικά ιδρύματα με εξειδικευμένο σκοπό, όπως το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ενώ οι εμπορικές τράπεζες κατέχουν σημαντική θέση στο τραπεζικό σύστημα με βασική λειτουργία τη συγκέντρωση της πλειοψηφίας των καταθέσεων και τη χορήγηση βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

Βέβαια, αξίζει να σημειώσουμε ότι παρά την ίδρυση νέων τραπεζών και την εξάπλωση των τραπεζικών συστημάτων, τόσο ο αριθμός των τραπεζών στην Ελλάδα όσο και ο αριθμός των καταστημάτων είναι αρκετά μικρότερος σε σύγκριση με τα δεδομένα που ισχύουν σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης.¹

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα από την Τράπεζα της Ελλάδος, τα τραπεζικά προϊόντα και οι υπηρεσίες προσφέρονται σήμερα (Απρίλιος 2018) στην Ελλάδα από 39 πιστωτικούς οργανισμούς, οι οποίοι ταξινομούνται από την ΤτΕ ως εξής:

- 17 πιστωτικά ιδρύματα με έδρα ή υποκατάστημα στην Ελλάδα
- 18 Υποκαταστήματα Πιστωτικών Ιδρυμάτων με Έδρα σε Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που λειτουργούν με "κοινοτικό διαβατήριο" (Ν. 4261/2014, Οδηγία 2013/36/ΕΕ), και
- 4 Υποκαταστήματα Πιστωτικών Ιδρυμάτων με Έδρα σε Χώρα Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- 475 Λοιπές εταιρείες του χρηματοπιστωτικού συστήματος, εκ των οποίων
 - 8 εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing)

¹ Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα το 2010, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

- 5 εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)
- 2 εταιρείες παροχής πιστώσεων
- 9 ιδρύματα πληρωμών
- 2 ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος
- 11 ανταλλακτήρια συναλλάγματος
- 426 πιστωτικά ιδρύματα που γνωστοποίησαν ενδιαφέρον για παροχή υπηρεσιών χωρίς εγκατάσταση
- 12 εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις

Αναλύοντας διαχρονικά τον αριθμό των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα, διαπιστώνουμε ότι οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα την τελευταία δεκαπενταετία από το 2000 έως το 2016 παρουσιάζουν έντονη δραστηριότητα.

Βάσει επεξεργασίας στοιχείων της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, δημιουργήθηκε ο παρακάτω πίνακας όπου αναφέρονται συγκεντρωτικά δεδομένα από το 2000 έως 2016, για το σύνολο των καταστημάτων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιήθηκαν στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της Τράπεζας της Ελλάδος, των Συνεταιριστικών τραπεζών καθώς και των υποκαταστημάτων συνδεδεμένων μελών της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (EET) και των τραπεζών που δεν είναι μέλη της EET.

Πίνακας 1: Αριθμός Πιστωτικών Ιδρυμάτων, Καταστημάτων και Προσωπικού στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016

Έτος	Τράπεζες	Καταστήματα	Προσωπικό
2000	43	3.006	62.950
2001	47	3.129	62.726
2002	62	3.288	63.407
2003	59	3.297	63.611
2004	62	3.471	62.611
2005	61	3.587	63.040
2006	62	3.805	64.677
2007	65	3.807	67.113
2008	66	4.130	67.798

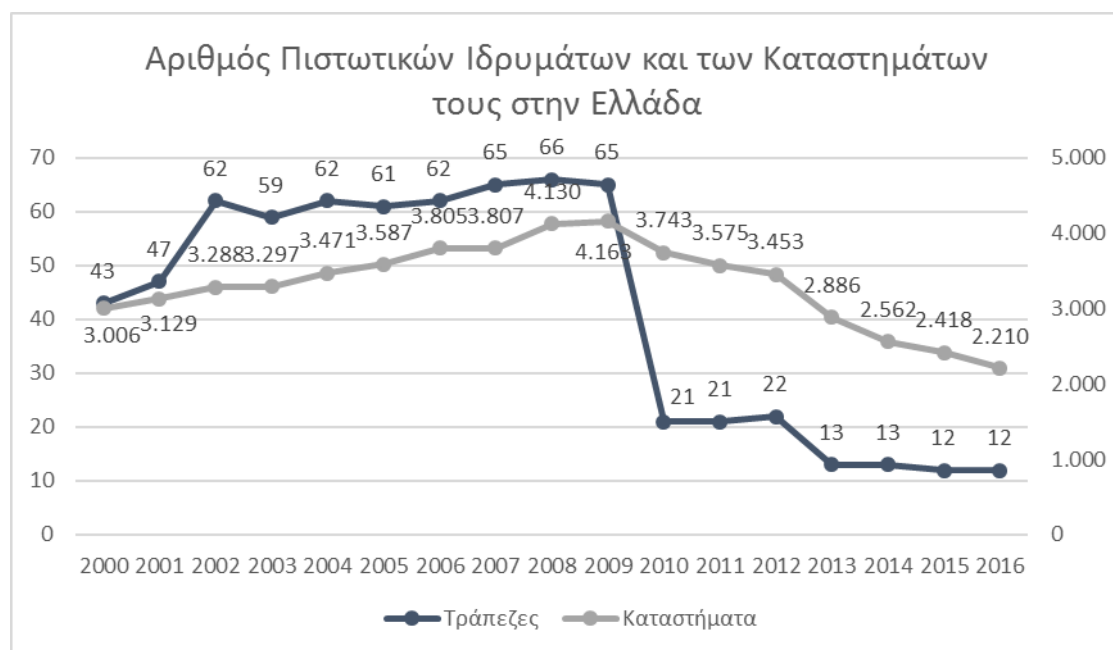
Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

Έτος	Τράπεζες	Καταστήματα	Προσωπικό
2009	65	4.163	66.969
2010	21	3.743	59.967
2011	21	3.575	56.611
2012	22	3.453	54.745
2013	13	2.886	50.167
2014	13	2.562	44.332
2015	12	2.418	44.402
2016	12	2.210	41.211

Πηγή: [Στατιστικά στοιχεία - Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος / Δίκτυο τραπεζών και απασχολούμενο προσωπικό, Ελληνική Ένωση Τραπεζών](#)

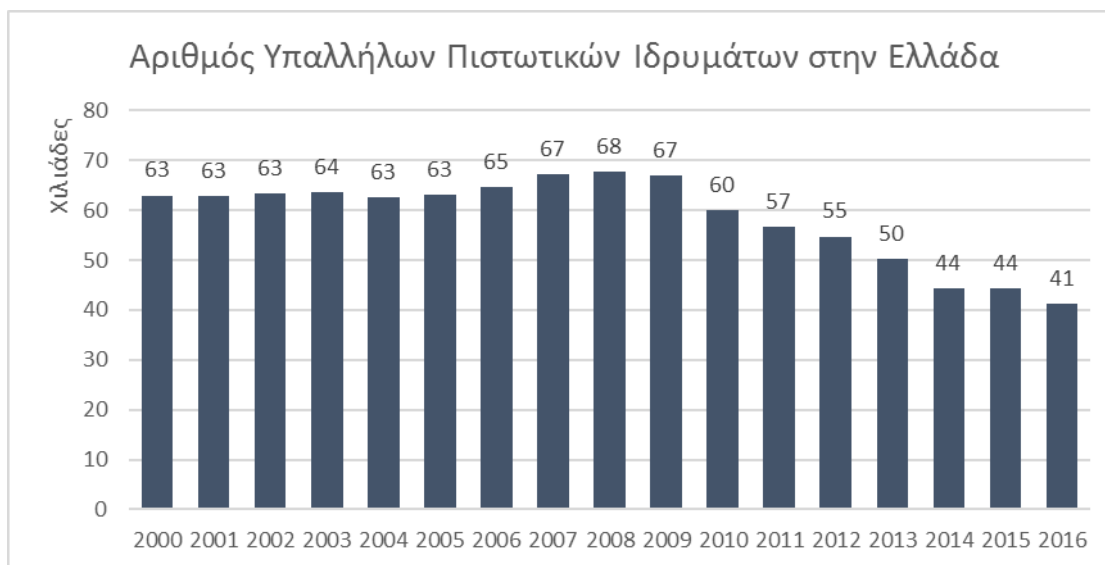
Τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα αποτυπώνονται και διαγραμματικά στα ακόλουθα διαγράμματα:

Εικόνα 1: Αριθμός Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Καταστημάτων στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016

Πηγή: [Στατιστικά στοιχεία - Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος / Δίκτυο τραπεζών και απασχολούμενο προσωπικό, Ελληνική Ένωση Τραπεζών](#)

Εικόνα 2: Αριθμός Υπαλλήλων Πιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016

Πηγή: [Στατιστικά στοιχεία - Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος / Δίκτυο τραπεζών και απασχολούμενο προσωπικό, Ελληνική Ένωση Τραπεζών](#)

Ανάλογα είναι και τα δεδομένα που προκύπτουν από στοιχεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, και τα οποία αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα και το σχετικό διάγραμμα:

Πίνακας 2: Συνολικός Αριθμός Καταστημάτων Πιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016

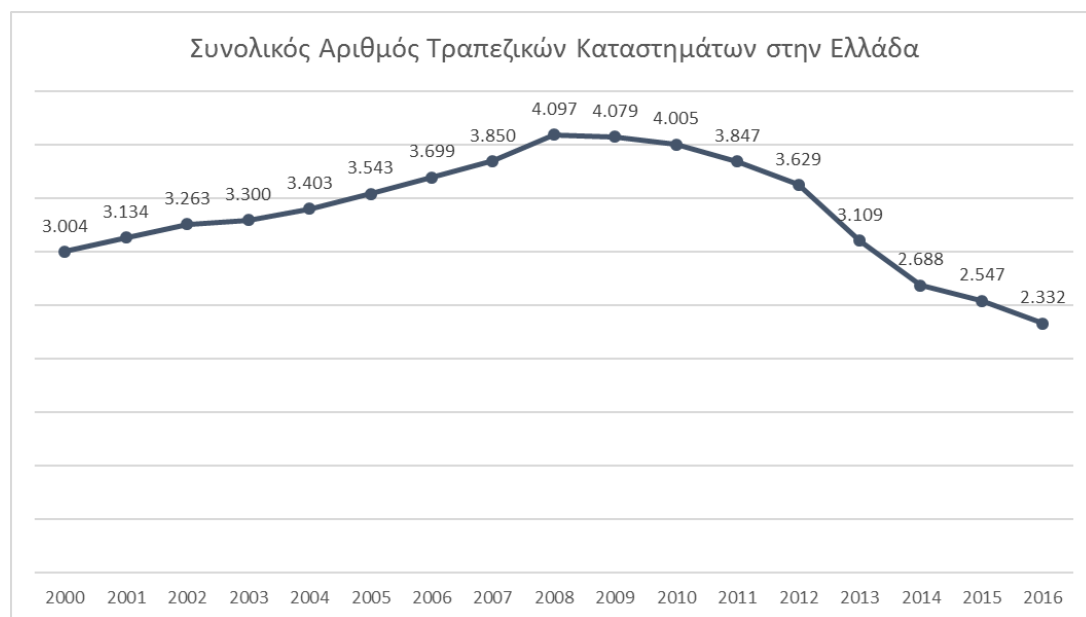
Έτος	Καταστήματα
2000	3.004
2001	3.134
2002	3.263
2003	3.300
2004	3.403
2005	3.543
2006	3.699
2007	3.850
2008	4.097
2009	4.079
2010	4.005
2011	3.847
2012	3.629
2013	3.109
2014	2.688
2015	2.547

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

Έτος	Καταστήματα
2016	2.332

Πηγή: [Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Banking Structural Financial Indicators, Number of branches, Greece, Domestic \(home or reference area\)](#)

Εικόνα 3: Συνολικός Αριθμός Καταστημάτων Πιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ελλάδα για το διάστημα 2000-2016

Πηγή: [Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Banking Structural Financial Indicators, Number of branches, Greece, Domestic \(home or reference area\)](#)

Μελετώντας τα ανωτέρω διαγράμματα, παρατηρούμε ότι η τάση των καταστημάτων και του προσωπικού των τραπεζών που είχαν έδρα στην Ελλάδα μέχρι το 2009 ήταν αυξανόμενη και ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων τόσο των ελληνικών όσο και αυτών που είχαν έδρα στο εξωτερικό ήταν επίσης αυξανόμενος. Το 2010 παρατηρείται κατακόρυφη μείωση των πιστωτικών ιδρυμάτων με ταυτόχρονη μείωση του αριθμού των εργαζομένων αλλά και των τραπεζικών καταστημάτων.

Από το 2010 έως το 2012 υπάρχει μια σχετικά μικρή μείωση αλλά πιο ομαλή, τόσο στον αριθμό των τραπεζών, των καταστημάτων αλλά και του προσωπικού. Από το 2012 ξεκινά η πιο ουσιαστική αναδιάρθρωση του εγχώριου τραπεζικού συστήματος με πρώτη εξαγορά αυτή της ΑΤΕ από την Τράπεζα Πειραιώς με την οποία και αρχίζει ουσιαστικά η κατακόρυφη μείωση του αριθμού των τραπεζοϋπαλλήλων, των καταστημάτων και τέλος των πιστωτικών ιδρυμάτων γενικότερα στη χώρα μας.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι το 2012 υπήρξε ένας διαχωρισμός του ελληνικού τραπεζικού συστήματος από την Τρόικα σε συστημικό και μη συστημικό. Στο συστημικό ανήκουν η EFG Eurobank, η Εθνική Τράπεζα, η Alpha Bank και η Τράπεζα Πειραιώς, ενώ οι υπόλοιπες εντάχθηκαν στις μη συστημικές Τράπεζες, οι οποίες θεωρήθηκαν μη βιώσιμες, τουλάχιστον για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Η ανακεφαλοποίηση των Τραπεζών ξεκίνησε μ' αυτόν τον διαχωρισμό, η ενίσχυση δηλαδή από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας των τεσσάρων αυτών πιστωτικών ιδρυμάτων με σκοπό να διασφαλιστούν από κεφαλαιακή επάρκεια. Η ιστορική σε μέγεθος αναδιάρθρωση του εγχώριου τραπεζικού συστήματος το 2013, οδήγησε σε σημαντική μείωση (περίπου 17% σε σχέση με το 2012) του αριθμού των υποκαταστημάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα με αποτέλεσμα να «σβήσουν από το χάρτη» περισσότερα από 10 τραπεζικά brand names μέσα σε λίγους μόλις μήνες και στη δημιουργία των 4 μεγάλων συστημικών τραπεζών.

Επιπροσθέτως, σημαντικές είναι και οι επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης που επέφερε στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Από τη σύστασή του έως και σήμερα το χρηματοπιστωτικό σύστημα έχει υποστεί έναν μεγάλο αριθμό κρίσεων, μερικές από τις οποίες είναι τοπικές και χαρακτηρίζονται ως μικρής κλίμακας και άλλες που είναι μεγάλης σημασίας και διάρκειας και λαμβάνουν διαστάσεις γενικευμένου χαρακτήρα. Ειδικότερα, η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 επηρέασε, όπως ήταν φυσικό, αρνητικά τόσο το χρηματοπιστωτικό σύστημα όσο και την πραγματική οικονομία της Ελλάδας. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, λόγω της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, αλλά κυρίως λόγω της ελληνικής κρίσης σημειώθηκε μια εις βάθος αναδιάρθρωση του εγχώριου τραπεζικού συστήματος, με τη συνεπακόλουθη δραστική μείωση του αριθμού των τραπεζών που ασκούν δραστηριότητα στην Ελλάδα.

Όπως αναφέρεται και σε σχετική έρευνα της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών², μεταξύ των ετών 2007 και 2016, οι εν λειτουργία τράπεζες, μέσω συγχωνεύσεων, εξαγορών και εξυγιάνσεων, μειώθηκαν από 64 σε 39 ενώ αποχώρησε σχεδόν το σύνολο των ξένων τραπεζών με δίκτυα εξυπηρέτησης της πελατείας, εκτός της HSBC. Σήμερα, οι τέσσερις συστημικές τράπεζες και η Attica Bank ξεπερνούν πλέον αθροιστικά το 95%

² Στοιχεία τεκμηρίωσης σχετικά με τη λειτουργία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, 2017, Ελληνική Ένωση Τραπεζών

του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (σε όρους ενεργητικού) από το ποσοστό 67,7% που κατείχαν στο τέλος του 2007. Παρουσία έχουν, επίσης, η Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος, η Aegean Baltic Bank, η Credicom Consumer Finance, εννέα (9) συνεταιριστικές τράπεζες, καθώς και τα υποκαταστήματα ή γραφεία αντιπροσωπείας τριάντα (30) αλλοδαπών τραπεζών (ενδεικτικά, Citibank, HSBC, Deutsche Bank, Unicredit, Bank of America, J.P.Morgan Chase Bank, DnB Bank ASA, ABN AMRO Bank). Τέλος, σημειώθηκε σημαντική συρρίκνωση του ενεργητικού, λόγω απομόχλευσης και πώλησης συμμετοχών και περιουσιακών στοιχείων, κυρίως όμως καταθέσεων, λόγω της κρίσης και των αβεβαιοτήτων που δημιουργήθηκαν.

Παρόλα αυτά ορισμένα χαρακτηριστικά του ελληνικού τραπεζικού συστήματος συνεισέφεραν σημαντικά προκειμένου οι συνέπειες της χρηματοπιστωτικής κρίσης να μην είναι τόσο καταστροφικές για το τραπεζικό σύστημα και την ελληνική οικονομία συνολικά. Βασικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός πως οι ελληνικές τράπεζες δεν είχαν στο χαρτοφυλάκιό τους «τοξικά ομόλογα» εν αντιθέσει με τράπεζες του εξωτερικού που αντιμετώπιζαν προβλήματα φερεγγυότητας. Συνεπώς, οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν υποχρεωμένες να καταγράψουν ζημίες από τέτοια ομόλογα. Επιπλέον, οι ελληνικές τράπεζες διέθεταν υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια, και συνεπώς ήταν θωρακισμένες απέναντι στους κινδύνους που ανέκυψαν, με αποτέλεσμα να είναι ασφαλείς και οι καταθέτες τους.

4. Η Δομή της Alpha Bank

Ο Όμιλος Alpha Bank είναι ένας από τους μεγαλύτερους Ομίλους του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα. Προσφέρει ευρύ φάσμα υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων της λιανικής τραπεζικής, της τραπεζικής μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων, της διαχείρισεως κεφαλαίων και private banking, της διανομής ασφαλιστικών προϊόντων, της επενδυτικής τραπεζικής, των χρηματιστηριακών εργασιών και της διαχείρισεως ακίνητης περιουσίας.

Μητρική Εταιρία και βασική Τράπεζα του Ομίλου είναι η Alpha Bank, η οποία ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Φ. Κωστόπουλο, όταν δημιούργησε μία εμπορική επιχείρηση στην Καλαμάτα. Το 1918 το τραπεζικό τμήμα του οίκου "Ι. Φ. Κωστοπούλου" μετονομάστηκε σε "Τράπεζα Καλαμών". Το 1924 η έδρα της

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

μεταφέρθηκε στην Αθήνα, και η Τράπεζα ονομάστηκε "Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστεως". Το 1947 η επωνυμία άλλαξε σε "Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως", αργότερα, το 1972 σε "Τράπεζα Πίστεως" και τέλος τον Μάρτιο του 1994 σε Alpha Τράπεζα Πίστεως.

Η Τράπεζα γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες. Πέρα από την προσφορά απλών τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων, εξελίχθηκε σε έναν ολοκληρωμένο Όμιλο παροχής οικονομικών υπηρεσιών.

Το 1999 πραγματοποιήθηκε η εξαγορά του 51% των μετοχών της Ιονικής Τραπέζης ενώ στις 11 Απριλίου 2000 εγκρίθηκε η συγχώνευση της Ιονικής Τραπέζης με απορρόφηση από την Alpha Τράπεζα Πίστεως. Η νέα διευρυμένη Τράπεζα που προέκυψε από την συγχώνευση ονομάστηκε Alpha Bank, το οποίο διατηρείται μέχρι και σήμερα.

Την 1 Φεβρουαρίου 2013, σε συνέχεια της συμφωνίας εξαγοράς της Εμπορικής Τραπέζης την 16 Οκτωβρίου 2012 από την Alpha Bank A.E. μετά της Crédit Agricole S.A. και της λήψεως των οικείων κανονιστικών εγκρίσεων από τις Ελληνικές και Κυπριακές Κεντρικές Τράπεζες και Επιτροπές Ανταγωνισμού, το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της Εμπορικής μεταβιβάστηκε από την Crédit Agricole στην Alpha Bank. Η νομική συγχώνευση δι' απορροφήσεως της Εμπορικής Τραπέζης από την Alpha Bank ολοκληρώθηκε την 28 Ιουνίου 2013. Τέλος, η εξαγορά των εργασιών Λιανικής Τραπεζικής της Citibank στην Ελλάδα ολοκληρώθηκε επιτυχώς την 30 Σεπτεμβρίου 2014.

Οι σημαντικότεροι σταθμοί των τελευταίων ετών στη μακρά και επιτυχή διαδρομή του Ομίλου, είναι:

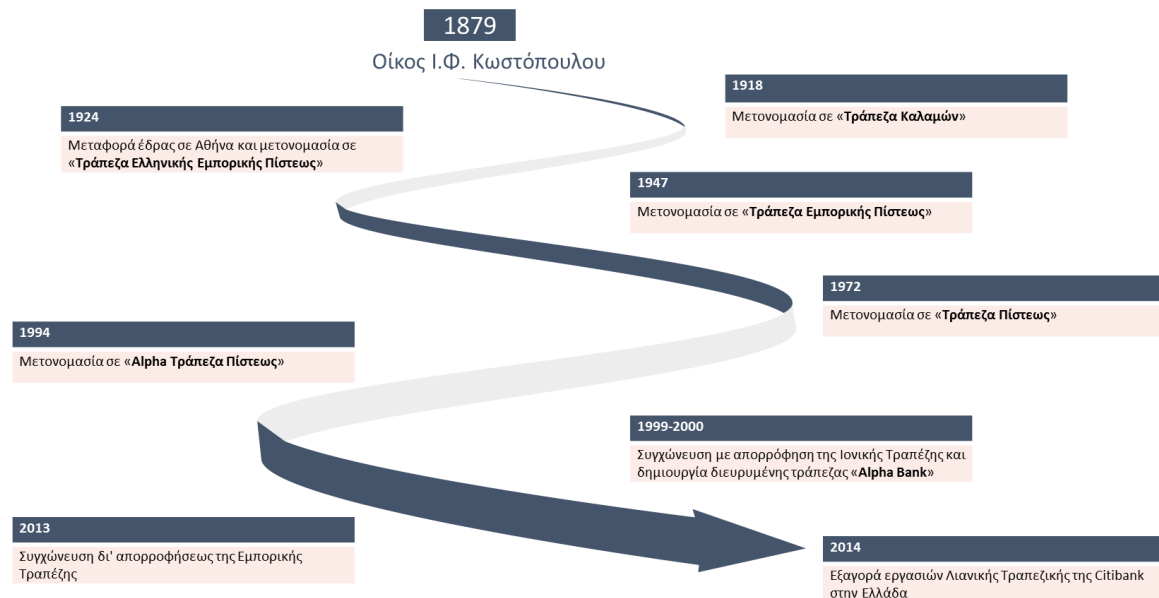
- Η επιτυχής ανακεφαλαιοποίηση της Τραπέζης κατά Ευρώ 2.563 εκατ., την 24.11.2015, με σημαντική υπερκάλυψη της αιτούμενης ιδιωτικής συμμετοχής, η οποία είχε ως αποτέλεσμα οι ιδιώτες μέτοχοι να αποτελούν πλέον τη συντριπτική πλειοψηφία της μετοχικής βάσεως της Alpha Bank.
- Η ολοκλήρωση της εξαγοράς των εργασιών Λιανικής Τραπεζικής της Citibank, την 30.9.2014.

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

- Η εξαγορά του συνόλου των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου από την Τράπεζα, η οποία πρώτη από τις συστημικές τράπεζες προέβη στην αποπληρωμή της συμμετοχής του.
- Η επιτυχής ολοκλήρωση της Αυξήσεως του Μετοχικού Κεφαλαίου της Τραπέζης ύψους Ευρώ 1,2 δισ., την 31.3.2014.
- Η ολοκλήρωση της νομικής συγχωνεύσεως δι' απορρόφησης της Εμπορικής Τραπέζης, την 28.6.2013.

Στο ακόλουθο διάγραμμα αποτυπώνεται συνοπτικά και η εξέλιξη της διάρθρωσης της Alpha Bank από το έτος ίδρυσής της μέχρι και σήμερα.

Εικόνα 4: Εξέλιξη Διάθρωσης Alpha Bank από το έτος ίδρυσής της μέχρι και σήμερα

Πηγή: [Ιστοσελίδα Alpha Bank](#)

Η Alpha Bank, Τράπεζα εμπιστοσύνης και σταθερό σημείο αναφοράς στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, είναι μία από τις μεγαλύτερες ιδιωτικές τράπεζες, με ευρύτατο Δίκτυο άνω των 1.000 σημείων εξυπηρέτησεως στην Ελλάδα κι έναν από τους υψηλότερους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας στην Ευρώπη.

Οι δραστηριότητές της καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των οικονομικών υπηρεσιών. Με τις εταιρίες του Ομίλου της καλύπτει το σύνολο του χρηματοοικονομικού τομέα, παρέχοντας ολοκληρωμένες υπηρεσίες, όπως:

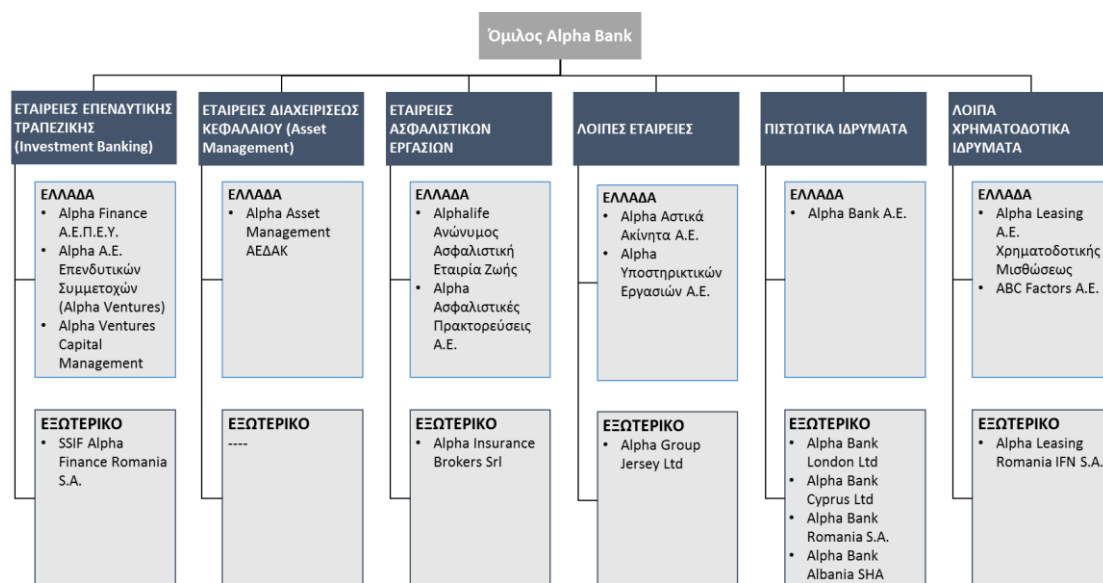
Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

- χρηματοδοτικές
- χρηματοοικονομικών υπηρεσιών
- επενδύσεων
- παροχής υπηρεσιών
- κτηματικές

Επιπλέον, ο Όμιλος της Alpha Bank δραστηριοποιείται στην εγχώρια αλλά και στη διεθνή τραπεζική αγορά, με παρουσία στην Κύπρο, στη Ρουμανία, στην Αλβανία και στη Μεγάλη Βρετανία.

Ειδικότερα, η δομή του ομίλου Alpha Bank συμπεριλαμβάνει μία σειρά εταιρειών, όπως αυτές αποτυπώνονται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Εικόνα 5: Δομή Ομίλου Alpha Bank

Πηγή: [Ιστοσελίδα Alpha Bank](#)

Τέλος, είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι σύμφωνα με τον Νόμο 3601/2007 η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί εποπτεία σε όλα τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, μεταξύ αυτών και στην Τράπεζα Alpha Bank. Άλλες αρχές οι οποίες ασκούν εποπτεία για επιμέρους δραστηριότητες της Τραπεζής είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα κ.ά.

5. Στρατηγικές και Αποτελεσματικότητα της Alpha Bank

5.1. Μέχρι την Εκδήλωση της Χρηματοπιστωτικής Κρίσης

Μετά την είσοδο της χώρας στη ζώνη του ευρώ, οι ελληνικές τράπεζες άρχισαν να διαφοροποιούν και τις επιχειρησιακές στρατηγικές τους, ενισχυόμενες από τη διαμόρφωση των επιτοκίων σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, την απελευθέρωση της τραπεζικής αγοράς και τη ραγδαία τεχνολογική πρόοδο στο χώρο της πληροφορικής και των επικοινωνιών και τέλος τη δημιουργία νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων.

Η συνολική χρηματοδότηση της οικονομίας από τα εγχώρια Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (NXI) σημείωσε σημαντική αύξηση μετά το 2003 και μέχρι το 2007 συνέχισε να αυξάνεται με υψηλό ρυθμό (δ' τρίμηνο 2007 13,1% και δ' τρίμηνο 2006 15,3%). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη συμβολή της χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα (των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών), καθώς από το 2000 με την άνοδο της ελληνικής αγοράς στεγαστικής και καταναλωτικής πίστης, μέχρι τα τέλη 2007, τα δάνεια προς τα νοικοκυριά αυξάνονταν με ρυθμό 30% κατά μέσο όρο ετησίως, ενώ ο δανεισμός των επιχειρήσεων και οι καταθέσεις κατά 14-15%. Ειδικότερα, από τα μέσα του 2005 ο ετήσιος ρυθμός αύξησης της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων ακολουθούσε μία ανοδική τάση ενώ κατά το 2007 σημείωσε αξιόλογη επιτάχυνση και διαμορφώθηκε σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο. Η εξέλιξη αυτή αντανακλά τις αυξημένες ανάγκες των επιχειρήσεων για εξωτερική χρηματοδότηση, με σκοπό της λήψης των δανειακών κεφαλαίων την ανάγκη χρηματοδότησης κεφαλαίου κίνησης για την υποστήριξη των πωλήσεων (οι οποίες αυξήθηκαν με υψηλό ρυθμό το 2007) και την ανάγκη χρηματοδότησης επενδυτικών σχεδίων. Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων μέσω της έκδοσης ομολογιακών δανείων τα οποία διακρατούνται στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια έχει γίνει πλέον διαδεδομένη πρακτική, λόγω των φορολογικών κυρίως πλεονεκτημάτων που αυτή προσέφερε. Αντίστοιχα, ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά έβαινε αυξανόμενος, εμφάνισε ωστόσο επιβράδυνση από τις αρχές του 2006 και έπειτα, παραμένοντας ωστόσο σε αρκετά υψηλό επίπεδο. Η επιβράδυνση αυτή αντανακλά κυρίως την επιβράδυνση του ετήσιου ρυθμού αύξησης των στεγαστικών δανείων και οφείλεται κυρίως στη μείωση δραστηριότητας στην αγορά κατοικιών, όπως προκύπτει μεταξύ άλλων από την αποκλιμάκωση του ρυθμού αύξησης των τιμών των κατοικιών που παρατηρήθηκε

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

κατά τη διάρκεια του 2007, καθώς και από τη μείωση της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας. Τα ανωτέρω γίνονται διακριτά και από τον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 3: Χρηματοδότηση της οικονομίας από τα εγχώρια Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (NXI) στην Ελλάδα

Πίνακας VI.2 Χρηματοδότηση της οικονομίας από τα εγχώρια NXI στην Ελλάδα										
(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)										
	2003	2004	2005	2006	2007					2008
	δ' τρίμηνο ¹	δ' τρίμηνο ¹	δ' τρίμηνο ¹	δ' τρίμηνο ¹	α' τρίμηνο ¹	β' τρίμηνο ¹	γ' τρίμηνο ¹	δ' τρίμηνο ¹	Δεκέμβριος ²	Ιανουάριος ²
1. Συνολική χρηματοδότηση της οικονομίας										
από τα NXI ^{3,4}	4,4	11,0	14,0	15,3	13,2	12,0	12,4	13,1	14,4	16,3
2. Χρηματοδότηση της γενικής κυβέρνησης	-15,9	-5,6	-0,7	-1,8	-7,5	-12,6	-16,1	-16,1	-9,7	-7,3
3. Χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών ^{3,4}										
3.1 Χρηματοδότηση των επιχειρήσεων ³	13,7	13,0	12,7	16,8	15,9	15,6	18,1	19,3	19,9	22,7
3.2 Χρηματοδότηση των νοικοκυριών ⁴	28,8	30,2	30,6	26,7	24,7	24,5	23,8	23,2	22,1	21,8
εκ της οποίας:										
3.2.1 Στεγαστικά δάνεια ⁴	27,8	26,9	31,5	28,0	25,5	25,2	23,7	22,8	21,4	20,9
3.2.2 Καταναλωτικά δάνεια ⁴	25,0	38,4	30,4	23,7	23,0	22,6	22,4	22,6	22,4	22,6
1 Μέσοι όροι τριμήνου, οι οποίοι προκύπτουν από τους αριθμητικούς μέσους ετήσιους ρυθμούς για κάθε μήνα και όχι από τους ρυθμούς στο τέλος του μηνός. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός για κάθε μήνα υπολογίζεται ως ο μέσος όρος του ρυθμού στο τέλος του μηνός αναφοράς και στο τέλος του μηνός που προηγείται του μηνός αναφοράς (βλ. τις "Τεχνικές Σημειώσεις" στο Τμήμα "Στατιστικά στοιχεία για τη ζώνη του ευρώ" του Μηνιαίου Δελτίου της ΕΚΤ). 2 Ετήσιος ρυθμός μεταβολής στο τέλος του μηνός. 3 Περιλαμβάνονται και τα ομόλογα επιχειρήσεων που διακρατούν στα χαρτοφυλάκιά τους τα NXI, καθώς και τα τιτλοποιημένα δάνεια. Από το τέταρτο τρίμηνο του 2003, οπότε και είναι διαθέσιμα τα σχετικά στατιστικά στοιχεία, περιλαμβάνονται επίσης τα ποσά των διαγραφών στις οποίες προέβησαν οι τράπεζες κατά την περίοδο αναφοράς. 4 Περιλαμβάνονται και τα τιτλοποιημένα δάνεια. Από το τέταρτο τρίμηνο του 2003, οπότε και είναι διαθέσιμα τα σχετικά στατιστικά στοιχεία, περιλαμβάνονται επίσης τα ποσά των διαγραφών στις οποίες προέβησαν οι τράπεζες κατά την περίοδο αναφοράς.										

Πηγή: [Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2007](#)

Οι ελληνικές τράπεζες, παρότι έδειχναν ανεπηρέαστες στα αρχικά στάδια της κρίσης, αφενός λόγω της αμελητέας έκθεσής τους σε τοξικά προϊόντα και αφετέρου λόγω του συγκριτικά μικρότερου χρηματοδοτικού ανοίγματος έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου ως απόρροια του μικρότερου λόγου δανείων προς καταθέσεις (loan-to-deposit ratio), εν τέλει εισήλθαν σε μια μακρά περίοδο αποκλεισμού τους από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές. Αυτή η πρωτόγνωρη εξέλιξη είχε οδυνηρά επακόλουθα στη λειτουργία τους και απείλησε ακόμα και την ίδια την επιβίωσή τους, ύστερα από μια πενταετία (2002-2007) όπου οι ελληνικές τράπεζες αναπτύσσονταν ραγδαία τόσο σε γεωγραφικό επίπεδο με την εξάπλωσή τους κατά κύριο λόγο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, όσο και σε προϊόντικό επίπεδο με την είσοδό τους σε νέες αναπτυσσόμενες αλλά και εξελιγμένες αγορές χρηματοοικονομικών προϊόντων. (Μιχαλόπουλος, 2011)

Μία από τις σημαντικές παραμέτρους επιτυχίας τους ήταν η εξέλιξη της χονδρικής χρηματοδότησης. Είναι γεγονός, ότι τα μεγέθη χρηματοδότησης των ελληνικών τραπεζών από τις αγορές ακολούθησαν μια αξιοζήλευτη πορεία, όπου με αφετηρία το 1999 -χρονιά κατά την οποία συστήθηκε από την Alpha Bank το πρώτο πρόγραμμα έκδοσης μεσοπρόθεσμων ομολογιών στην ευρωπαϊκή αγορά (EMTN) από ελληνική τράπεζα- διέγραφαν τροχιά σύγκλισης με τον μέσο όρο των μεγεθών των ευρωπαϊκών τραπεζών. Οι δυνατότητες άντλησης μεσοπρόθεσμης ρευστότητας ενισχύονταν χρόνο με τον χρόνο, καθώς οι αγορές γίνονταν πιο οικείες με τον ελληνικό πιστωτικό κίνδυνο. Η ανακύκλωση χρέους στις αγορές για την Alpha Bank άγγιξε περίπου τα 14 δις. ευρώ ή το 27% του παθητικού της το έτος 2006, ενώ το έτος 2007 έφτασε περίπου τα 9 δις. ευρώ ή το 17% του παθητικού της, στο απόγειο μιας περιόδου που συνοδεύτηκε από διαρκώς μειούμενα πιστωτικά περιθώρια.

Εικόνα 6: Ομολογιακές Εκδόσεις Alpha Bank περιόδου 2000-2007

Πηγή: [Ετήσιες Εκθέσεις & Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank](#)

Ειδικά το πρώτο εξάμηνο του 2007 σημειώθηκε μεγάλη κινητικότητα με ισχυρό υπόβαθρο μια κεφαλαιαγορά διψασμένη για νέους εκδότες με πλούσια περιθώρια στην Ευρώπη και με αφορμή τις θετικές εκθέσεις για τη δυναμική και τα επιτεύγματα των ελληνικών τραπεζών. Επισημαίνεται ότι όταν στις λοιπές ανεπτυγμένες αγορές της Ευρώπης η χονδρική χρηματοδότηση των τραπεζών ξεπερνούσε το 28% κατά μέσο όρο, το αντίστοιχο ποσοστό της Alpha Bank αντιστοιχούσε σε περίπου 17% του παθητικού της και των ελληνικών τραπεζών κατά μέσο όρο σε 12% του παθητικού τους. Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει τη συγκρατημένη εξάρτηση των ελληνικών τραπεζών, συμπεριλαμβανομένης της Alpha Bank, σε χρηματοδότηση από το εξωτερικό. Βέβαια η ψαλίδα αυτή έκλεινε σταδιακά, καθώς με τη διοχέτευση των ρευστών διαθεσίμων τους σε προσοδοφόρα πελατειακά δάνεια, οι ελληνικές τράπεζες ήταν υποχρεωμένες να συμπληρώσουν την παραδοσιακή βραχυχρόνια ρευστότητα λιανικής μορφής με μακροχρόνιο δανεισμό χονδρικής μορφής. Στο πλαίσιο αυτό, αξιοποίησαν κατά τον καλύτερο τρόπο τις επικρατούσες συνθήκες, ώστε να εξυπηρετήσουν τα αυξανόμενα μεγέθη του ενεργητικού τους σε Ελλάδα και εξωτερικό.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, στις αρχές του 2007, τα ελληνικά πιστωτικά περιθώρια συρρικνώθηκαν σε ιστορικά επίπεδα, προσεγγίζοντας τα επιτόκια αναφοράς Euribor πλέον 10-30 μονάδες βάσης για διαστήματα 2-5 έτη. Ουσιαστικά, το ασφάλιστρο που

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

απαιτούνταν να καταβληθεί για την επιμήκυνση της χρηματοδότησης άνω του έτους ήταν αμελητέο.

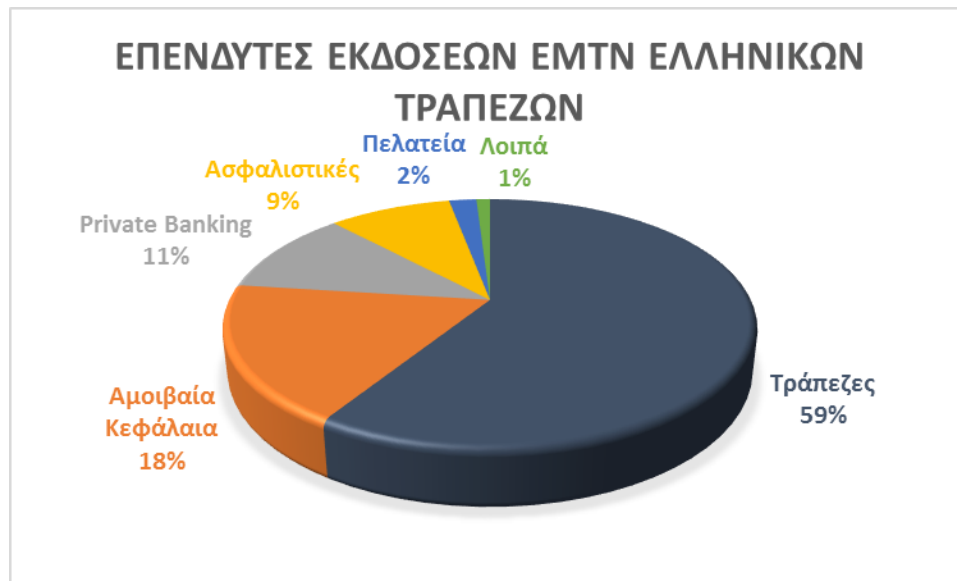
Ένα ακόμη ποιοτικό γνώρισμα της μορφής της χρηματοδότησης τόσο των ελληνικών τραπεζών όσο και της Alpha Bank ήταν η πρόσβασή τους σε εύκολο, γρήγορο και «φθηνό» δανεισμό από άλλες τράπεζες σε ποσοστό κοντά στο 60% και από επενδυτές στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη σε ποσοστό κοντά στο 70% της χονδρικής τους χρηματοδότησης. Η επιτυχία τους στο συγκεκριμένο επενδυτικό κοινό τις ωθούσε να βολιδοσκοπούν σχεδόν αποκλειστικά επενδυτές με παρόμοια χαρακτηριστικά.

Εικόνα 7: Γεωγραφική Κατανομή Εκδόσεων EMTN Ελληνικών Τραπεζών

Πηγή: Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης, Μιχαλόπουλος (2011), Alpha Bank

Εικόνα 8:Επενδυτές Εκδόσεων EMTN Ελληνικών Τραπεζών

Πηγή: Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης, Μιχαλόπουλος (2011), Alpha Bank

Η συγκέντρωση αυτή εξηγείται από το γεγονός ότι, ειδικά οι μονάδες διαχείρισης διαθεσίμων (bank treasuries) έδειχναν προτίμηση σε επενδύσεις περιορισμένων κεφαλαιακών απαιτήσεων και χαμηλού πιστωτικού κινδύνου σε τράπεζες της Νότιας Ευρώπης και δη της Ελλάδας (οι επενδύσεις σε τραπεζικά ομόλογα επιβαρύνονταν κεφαλαιακά με μόλις ένα πέμπτο ($1/5$) αντίστοιχων επενδύσεων σε εταιρικά ομόλογα ακόμα και υψηλότερης πιστοληπτικής αξιολόγησης). Εναλλακτικά, οι επενδυτές είχαν την ευκαιρία, μέσω των επενδύσεων σε ελληνικά τραπεζικά ομόλογα με ταυτόχρονη αγορά πιστωτικής προστασίας, να καρπωθούν τη δελεαστική διαφορά στην απόδοση (negative basis) μεταξύ ομολόγων και συμβολαίων πιστωτικής προστασίας (credit default swaps), χωρίς ουσιαστικά να επωμίζονται τον πιστωτικό κίνδυνο του εκδότη. Σε αυτό συνηγορούσαν η γεωγραφική εγγύτητα που ενίσχυε την οικειότητα επενδυτών με εκδότες και η ταυτόσημη και συγχρόνως άνευρη επενδυτική φιλοσοφία των θεσμικών επενδυτών της Ευρώπης που αρκούσαν σε εκδόσεις σειρών από τυποποιημένα EMTN ομόλογα με ικανοποιητικές αποδόσεις.

Ο οικονομικός αντίκτυπος ενός τραπεζικού ιδρύματος στην κοινωνία είναι εύκολο να βρεθεί μελετώντας και αναλύοντας τις χρηματοοικονομικές του καταστάσεις. Σημειώνεται δε ότι λόγω των πτωχεύσεων, των συγχωνεύσεων και των εξαγορών που λάμβαναν χώρα στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν μεγάλες διαφοροποιήσεις μεταξύ των ετών.

5.1.1. Ανάλυση Οικονομικών Μεγεθών και Χρηματοοικονομικών Δεικτών Alpha Bank

Προκειμένου να δημιουργηθεί μια επαρκής εικόνα του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα, και ειδικότερα στα πλαίσια της παρούσας εργασίας της πορείας της Alpha Bank, κρίνεται σκόπιμη η καταγραφή και η μελέτη ορισμένων οικονομικών μεγεθών και των σχετικών χρηματοοικονομικών δεικτών. Τα οικονομικά μεγέθη και οι χρηματοοικονομικοί δείκτες που θα χρησιμοποιήσουμε για την ανάλυσή μας είναι οι ακόλουθοι:

- Σύνολο Ενεργητικού
- Σύνολο Καταθέσεων
- Σύνολο Χορηγήσεων
- Καθαρά Κέρδη μετά Φόρων
- Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων
- Δείκτες κερδοφορίας / αποδοτικότητας
 - ROA (Return on Assets – Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού) = Καθαρά Κέρδη μετά φόρων / Σύνολο Ενεργητικού: Αποκαλύπτει τη διοικητική αποτελεσματικότητα μιας τράπεζα να μετατρέπει τις εργασίες του ενεργητικού σε καθαρό εισόδημα, δηλαδή σε καθαρά κέρδη μετά από φόρους. Οι τράπεζες με δείκτη ROA μικρότερο του 0,5% θεωρούνται αδύναμες, με δείκτη ROA 0,5-1% μέτριες, 1-2% καλές και υψηλότερο του 2% πολύ καλές (Σαπουντζόγλου και Πεντότης, 2009).
 - ROE (Return on Equity – Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων) = Καθαρά Κέρδη μετά φόρων / Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων: Αποκαλύπτει το πόσο αποδοτικά χρησιμοποιήθηκαν τα ίδια κεφάλαια της τράπεζας, τη χρηματοοικονομική μόχλευση που αναπτύχθηκε αλλά και την επίδραση της φορολογίας πάνω στη διαμόρφωση των καθαρών κερδών, δηλαδή του συνολικού καθαρού εισοδήματος της τράπεζας.

- Δείκτες ρευστότητας
 - Δείκτης Χορηγήσεις προς Καταθέσεις: Δείχνει το βαθμό στον οποίο τα κεφάλαια δεσμεύονται για τη χορήγηση δανείων. Ο δείκτης παρουσιάζει τις δυσκολίες που θα αντιμετωπίσει το τραπεζικό ίδρυμα σε ενδεχόμενη ζήτηση ανάληψης των χρημάτων από τους καταθέτες. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης τόσο μεγαλύτερες δυσκολίες αντιμετωπίζει το τραπεζικό ίδρυμα (Ζοπουνίδης, 2009)
- Δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας
 - Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (βάσει εποπτικού πλαισίου Βασιλείας II). Εφόσον ο CAR είναι μεγαλύτερος από 8%, η τράπεζα λογίζεται ως επαρκώς κεφαλαιοποιημένη και μπορεί να ανταπεξέλθει σε ενδεχόμενες ζημιές που θα προκύψουν εξαιτίας των τραπεζικών κινδύνων (Golin, 2001)
 - Δείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Σύνολο Ενεργητικού: Δείχνει τη σχέση ιδίων κεφαλαίων και στοιχείων ενεργητικού της τράπεζας. Υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει χαμηλή ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση, δηλαδή υψηλή αποδοτικότητα (Ζοπουνίδης, 2009)

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται συγκεντρωτικά τα ανωτέρω περιγραφόμενα οικονομικά μεγέθη και δείκτες της Alpha Bank για το διάστημα πριν την εμφάνιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης, ήτοι 2000-2007.

Πίνακας 4: Οικονομικά μεγέθη και χρηματοοικονομικοί δείκτες Alpha Bank για το διάστημα 2000-2007

(Σε χιλιάδες €)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Σύνολο Ενεργητικού	30.182.708	29.560.900	28.855.243	30.802.887	32.916.655	44.007.046	49.799.660	54.684.289
Σύνολο Καταθέσεων	21.717.885	24.977.996	23.190.956	21.807.168	20.696.624	21.644.804	31.014.694	34.665.158
Σύνολο Χορηγήσεων	12.553.828	14.573.397	17.903.643	20.260.106	22.377.785	27.356.543	32.223.034	42.072.071
Καθαρά Κέρδη μετά φόρων	253.474	207.669	165.213	257.012	411.800	505.870	554.115	851.086
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	1.581.168	1.936.328	1.316.216	2.254.286	2.347.446	3.122.684	3.613.667	4.291.264
Δείκτες κερδοφορίας / αποδοτικότητας								
ROA	0,8%	0,7%	0,6%	0,8%	1,3%	1,1%	1,1%	1,6%
ROE	16,0%	10,7%	12,6%	11,4%	17,5%	16,2%	15,3%	19,8%
Δείκτες ρευστότητας								
Δείκτης Χορηγήσεις προς Καταθέσεις	57,8%	58,3%	77,2%	92,9%	108,1%	126,4%	103,9%	121,4%
Δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας								
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (εποπτ.)	10,4%	8,5%	9,8%	14,6%	12,3%	13,5%	12,9%	12,5%
Δείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Σύνολο Ενεργητικού	5,2%	6,6%	4,6%	7,3%	7,1%	7,1%	7,3%	7,8%

Πηγή: [Ετήσιες Εκθέσεις & Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank](#)

Ο δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού ROA διαπιστώνουμε ότι βρίσκεται κάτω της μονάδας και παρουσιάζει μικρές αυξομειώσεις για την Alpha Bank στο διάστημα 2000-2003. Το έτος 2004 όμως σημειώνεται σημαντική αύξηση του δείκτη σε 1,3%, ενώ έως και το 2007 διατηρείται σε επίπεδα άνω της μονάδας, αποτέλεσμα το οποίο αντανakλά τη προσπάθεια συνεχούς ενίσχυσης του καθαρού εσόδου τόκων λόγω της τροποποίησης της συνθέσεως του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων προς περισσότερο προσοδοφόρες χρηματοδοτήσεις ιδιωτών και μικρών επιχειρήσεων, καθώς και της συνεπούς τήρησης του προγράμματος συγκρατήσεως του λειτουργικού κόστους. Από τις ανωτέρω επιδόσεις διακρίνουμε ότι η αποδοτικότητα ενεργητικού της Alpha Bank μέχρι και το 2003 κινούνταν σε μέτρια επίπεδα ενώ από το 2004 και έπειτα βελτιώθηκε σημαντικά με καλές αποδόσεις. Σημειώνεται δε ότι η χαμηλότερη αποδοτικότητα ενεργητικού για την Alpha Bank κατά το εξεταζόμενο διάστημα σημειώθηκε το έτος 2002, κατά το οποίο τα καθαρά κέρδη καθώς και το σύνολο του ενεργητικού της Alpha Bank άγγιξε τα χαμηλότερα επίπεδα για το εξεταζόμενο διάστημα (δηλαδή μετά την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ και πριν την έλευση της χρηματοπιστωτικής κρίσης). Το γεγονός αυτό αποδίδεται κυρίως στη συνεχιζόμενη δυσχερή χρηματιστηριακή συγκυρία, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 2002, η οποία επιβάρυνε τα αποτελέσματα χρήσεων των εταιρειών διαχείρισης κεφαλαίου και επενδυτικής τραπεζικής και κατ' επέκταση τα αποτελέσματα του Ομίλου. Η πτώση στα αποτελέσματα του έτους 2002 ακολουθήθηκε από αύξηση των αποτελεσμάτων του Ομίλου το έτος 2003 και στη συνέχεια 2004, ως αποτέλεσμα της δυναμικής αναπτύξεως των χρηματοδοτήσεων ιδιωτών, που φέρουν καλύτερες αποδόσεις, και του αυστηρού προγράμματος συγκρατήσεως του λειτουργικού κόστους, που εφαρμόστηκε με συνέπεια.

Αντίστοιχα είναι και τα αποτελέσματα του δείκτη αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (ROE). Ειδικότερα, παρατηρούμε ότι ο δείκτης αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων ROE σημείωσε αυξομειώσεις καθ' όλο το εξεταζόμενο διάστημα πριν την χρηματοπιστωτική κρίση ενώ το έτος 2004 σημείωσε σημαντική βελτίωση έπειτα από μία περίοδο πτωτικής τάσης, φτάνοντας σε αντίστοιχα επίπεδα με το έτος ένταξης στην ΟΝΕ (2000). Επιπλέον, το έτος 2007, δηλαδή λίγο πριν την έλευση της χρηματοπιστωτικής κρίσης η αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων της Alpha Bank έφτασε την υψηλότερη τιμή του (19,8%), που οφείλεται τόσο στα αυξημένα κέρδη όσο και στα αυξημένα Ίδια Κεφάλαια.

Η κεφαλαιακή επάρκεια της Alpha Bank κινείται καθ' όλο το εξεταζόμενο διάστημα πριν τη χρηματοπιστωτική κρίση σε ποσοστά πολύ υψηλότερα από το όριο του 8% που έχει θέσει η Τράπεζα της Ελλάδος, δίδοντας την δυνατότητα στην Τράπεζα να καλύπτει επαρκώς την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της σε όλους τους τομείς. Σημειώνεται δε ότι τα έτη 2002 και 2003 η Alpha Bank σημειώνει τους χαμηλότερους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας στην εξεταζόμενη περίοδο 2000-2007, με το έτος 2002 να βρίσκεται οριακά πάνω από το ορισθέν όριο της Τράπεζας της Ελλάδος σημειώνοντας 8,5%.

Επιπλέον, μελετώντας το δείκτη των Ιδίων Κεφαλαίων προς το Ενεργητικό της Alpha Bank παρατηρούμε ότι για το διάστημα 2000-2007 ο εν λόγω δείκτης κινείται κοντά στο 7% και ειδικότερα μετά το έτος 2003, χωρίς μεγάλες αυξομειώσεις. Οι τιμές που σημειώνει ο δείκτης υποδηλώνει ότι η αποδοτικότητα των Ιδίων Κεφαλαίων είναι αρκετά υψηλή και οι ανάγκες της Alpha Bank για εξωτερική χρηματοδότηση χαμηλές. Η χαμηλότερη τιμή του δείκτη σημειώνεται το έτος 2002 (4,6%) έπειτα από την πτώση του κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το έτος 2001, γεγονός το οποίο αποδίδεται κυρίως, όπως αναφέραμε και προηγουμένως, στη συνεχιζόμενη δυσχερή χρηματιστηριακή συγκυρία, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 2002, η οποία επιβάρυνε τα αποτελέσματα χρήσεων των εταιρειών διαχείρισεως κεφαλαίου και επενδυτικής τραπεζικής και κατ' επέκταση τα αποτελέσματα του Ομίλου. Αντίστοιχα, την υψηλότερη τιμή του σημείωσε το έτος 2007 (7,8%), δηλαδή λίγο πριν την έλευση της χρηματοπιστωτικής κρίσης, γεγονός που έρχεται σε συμφωνία με την αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων της Alpha Bank (ROE) έφτασε την υψηλότερη τιμή του (19,8%), λόγω των αυξημένων Ιδίων Κεφαλαίων.

Τέλος, όσον αφορά στη ρευστότητα της Alpha Bank, παρατηρούμε ότι το τραπεζικό ίδρυμα αντιμετωπίζει ολοένα και μεγαλύτερες δυσκολίες σε ενδεχόμενη αύξηση ζήτησης ανάληψης των χρημάτων από τους καταθέτες, καθώς ο δείκτης βαίνει ολοένα και αυξανόμενος κατά το διάστημα 2000-2007. Ειδικότερα, παρατηρούμε ότι μέχρι και το έτος 2006 ο δείκτης παρουσίαζε αξιοσημείωτη ετήσια αύξηση, φτάνοντας την υψηλότερη τιμή του το 2005 (126,4%). Το έτος 2006 σημείωσε μια μικρή μείωση φτάνοντας στο 103,9% ακολουθούμενη όμως από αύξηση επανέρχοντας κατά αυτό τον τρόπο στο κοντά στο 120% (για την ακρίβεια 121,4%). Αυτό σημαίνει πως τα κεφάλαια της Alpha Bank είναι δεσμευμένα για τη χορήγηση

των δανείων μειώνοντας κατά αυτό τον τρόπο το επίπεδο της ρευστότητάς της. Μάλιστα η σημαντική αύξηση του δείκτη ξεκινά να σημειώνεται από το έτος 2003 και έπειτα, γεγονός το οποίο αποδίδεται κυρίως στην επικέντρωση της Alpha Bank στη δυναμική ανάπτυξη των χρηματοδοτήσεων ιδιωτών προκειμένου να της αποφέρει καλύτερες αποδόσεις, υπολείποντας όμως σε ρευστότητα.

5.2. Μετά την Έλευση της Χρηματοπιστωτικής Κρίσης

Με σχετική καθυστέρηση όλες οι μεγάλες ελληνικές τράπεζες έλαβαν πρωτοβουλίες για τη διαφοροποίηση της επενδυτικής τους βάσης προς νέες αγορές και νέα προϊόντα. Πιο συγκεκριμένα, ξεκίνησαν την επεξεργασία προτάσεων διεθνών οίκων για την είσοδό τους στην αγορά της Αμερικής, προκειμένου για την προσέλκυση πιστοποιημένων επενδυτών (QIB's - Qualified Investment Buyers). Η προσπάθεια προσέγγισης επενδυτών από νέες χώρες ήταν το ενδεδειγμένο αντίβαρο στην υπεραλίευση επενδυτών από την Ευρώπη. Ο αρχικός δισταγμός των τραπεζών για τη δραστηριοποίησή τους ως ξένοι εκδότες σε κατά τεκμήριο πιο αυστηρές, ελεγχόμενες και ακριβές αγορές δανεισμού εκτός Ευρώπης, κάμφθηκε όταν οι ευρωπαϊκές αγορές εμφάνισαν σημάδια κορεσμού οριοθετώντας τη δυνατότητα απορρόφησης ελληνικών κρατικών και τραπεζικών ομολόγων και διευρύνοντας τα πιστωτικά περιθωριά τους το δεύτερο εξάμηνο του 2007.

Ωστόσο, το φθινόπωρο του 2007 με τη διάχυση των προβλημάτων της αγοράς των στεγαστικών δανείων των ΗΠΑ στις κεφαλαιαγορές, οι αγορές χαρακτηρίστηκαν από εσωστρέφεια, καθώς επλήγη η εμπιστοσύνη των επενδυτών στα οικονομικά στοιχεία των τραπεζών διεθνώς, με αποτέλεσμα να αποφεύγουν την ανάληψη πιστωτικού κινδύνου εκτός των συνόρων των χωρών τους. Συνέπεια της κατάρρευσης της αγοράς των δομημένων χρηματοδοτήσεων (structured finance), ιδιαίτερα για τις ελληνικές τράπεζες, ήταν η αναβολή όλων των τιτλοποιήσεων, με αποτέλεσμα την αποθάρρυνση της αυτοχρηματοδότησης των στοιχείων του ενεργητικού. Αυτή η εξέλιξη μεταφράστηκε άμεσα σε συγκράτηση της πιστωτικής επέκτασής τους κατά περίπου 5% σε ετήσια βάση.

Στις αρχές του 2008, στην προσπάθειά τους για επιστροφή στις παραδοσιακές αγορές χρηματοδότησης, οι ελληνικές τράπεζες βρέθηκαν προ νέων δεδομένων. Η εμπιστοσύνη μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων βρισκόταν στο ναδίρ, λόγω της

αβεβαιότητας για την ευρωστία τους μετά τα απόνερα των τοξικών προϊόντων. Η διατραπεζική αγορά ήταν σχεδόν ανύπαρκτη και οι μόνες ζωντανές βραχυχρόνιες πηγές χρηματοδότησης ήταν ο δανεισμός τίτλων επί ενεχύρω (repos) και τα εμπορικά γραμμάτια (commercial paper). Τα repos παρείχαν ρευστότητα με περιθώρια περίπου 25 μ.β. άνω του Euribor για διαστήματα έως 1 έτος, ενώ τα εμπορικά γραμμάτια απευθύνονταν σε θεσμικούς επενδυτές που είχαν ως αποκλειστικό κριτήριο επένδυσης την τήρηση επενδυτικής διαβάθμισης (investment grade) στην πιστοληπτική αξιολόγηση. Σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, οι ιδιωτικές τοποθετήσεις δεν είχαν τη δυναμική να αναπληρώσουν το χρηματοδοτικό κενό, με τις τράπεζες να στρέφονται σε εκδόσεις χρέους με τη μορφή δανείων. Αυτός ο νεωτερισμός επικράτησε χάρις στο ότι οι επενδυτές τα κατέτασσαν λογιστικά στην κατηγορία «δάνεια και απαιτήσεις» ('loans and receivables') και, συνεπώς, απέφευγαν την αποτίμησή τους σε μια εποχή με αυξημένη μεταβλητότητα τιμών στα χρεόγραφα.

Η επεκτατική πολιτική των ελληνικών τραπεζών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη συνεχιζόταν με αμείωτη ένταση και απορροφούσε ένα μεγάλο μέρος του αποθέματος ρευστών διαθεσίμων τους για την εξυπηρέτηση αναγκών όπως:

- η ανοικτή γραμμή χρηματοδότησης ενεργητικού των θυγατρικών τραπεζών και εκχώρησης υποχρεωτικών διαθεσίμων (minimum reserve requirements) στις τοπικές κεντρικές τράπεζες,
- η τακτική κεφαλαιακή ενίσχυση διαφόρων μορφών (πρωτογενή και δευτερογενή κεφάλαια), και
- η διαρκής κάλυψη λειτουργικών δαπανών.

Το τρίπτυχο αυτό ενίοτε συνοδευόταν από αναγκαστική μετατροπή ευρώ στο τοπικό νόμισμα της κάθε χώρας, με αποτέλεσμα τον εγκλωβισμό ρευστότητας σε χώρες με αρκετές αγκυλώσεις και προβλήματα στη λειτουργία των χρηματαγορών, αλλά και με σχεδόν ανύπαρκτες κεφαλαιαγορές. Ως εκ τούτου, το 65% των στοιχείων του ενεργητικού τους κατά μέσο όρο χρηματοδοτούνταν από τη μητρική τράπεζα στην Ελλάδα μέσω μιας πλήρως κεντροποιημένης διαδικασίας που εστίαζε στις παραδοσιακές δεξαμενές επενδυτών στην Ευρώπη.

Στο πλαίσιο μιας πιο αποτελεσματικής προσπάθειας αντιμετώπισης των προκλήσεων, οι ελληνικές τράπεζες προέβησαν σταδιακά εντός του έτους στις ακόλουθες ενέργειες:

- i) προώθηση νέων καταθετικών προϊόντων που επιβράβευαν την εμπιστοσύνη και σταθερότητα της καταθετικής τους βάσης,
- ii) εξατομικευμένη διαχείριση των «ευαίσθητων», ευμετάβλητων και ευμεγεθών καταθέσεων χονδρικής φύσης,
- iii) υιοθέτηση πληρέστερων εσωτερικών δεικτών υπολογισμού ρευστότητας και πρόβλεψης χρηματοδοτικών ανοιγμάτων,
- iv) αναδόμηση των στοιχείων ενεργητικού (εκχώρηση συμβάσεων δανείων, τιτλοποίηση) για την αυτοχρηματοδότησή τους μέσω των πράξεων νομισματικής πολιτικής των κεντρικών τραπεζών.

Παρόλα αυτά, ήταν αναμενόμενο ο μέσος ορίζοντας δανεισμού τους να εγκλωβίζεται σε διαστήματα 6-9 μηνών έναντι 2-3 ετών προ της κρίσης, διογκώνοντας τις ανάγκες αναχρηματοδότησης προς το τέλος του 2008 και τις αρχές του 2009. Στο ζήτημα του κόστους, η αναπλήρωση ληξιπρόθεσμων ομολόγων υψηλού περιθωρίου που προέρχονταν από παλαιότερες μακροπρόθεσμες εκδόσεις (2003-2005) μέσω βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης, άμβλυne παροδικά τις επιπτώσεις από τα νέα «ακριβά» περιθώρια. Επιπροσθέτως, με την έλευση του νόμου για τις καλυμμένες ομολογίες, οι ελληνικές τράπεζες έσπευσαν να δημιουργήσουν σχετικά προγράμματα έκδοσης τέτοιων ομολόγων, καθώς οι επενδυτές τα προτιμούσαν για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη εξασφάλιση των χρημάτων τους.

Σε μια κρίσιμη καμπή για την παγκόσμια οικονομία επέρχεται η πτώχευση της Lehman Brothers τον Σεπτέμβριο του 2008, ανατρέποντας όλα τα δεδομένα στις αγορές. Το δυσάρεστο αυτό γεγονός επιταχύνει τη λήψη μέτρων από τις εποπτικές αρχές, που έως το σημείο αυτό έδειχναν να πιστεύουν στη διαδικασία της αυτορρύθμισης και απέφευγαν ευθεία παρέμβαση στις κεφαλαιαγορές. Τα επιτόκια στις διατραπεζικές αγορές ενσωματώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου ακαριαία, αποκλίνοντας από το επιτόκιο αναφοράς της ΕΚΤ. Σταδιακά η διατραπεζική αγορά καθίσταται ανενεργή, ενώ οι εκδόσεις ομολόγων

αναβάλλονται επ' αόριστον. Οι ελληνικές τράπεζες αντιλαμβάνονται ότι απαιτείται ολική επαναφορά τους στο παραδοσιακό μοντέλο τραπεζικής, όπου η ραχοκοκαλιά της χρηματοδότησης είναι οι πελατειακές καταθέσεις και η χονδρική χρηματοδότηση θεωρείται είδος πολυτελείας. Η χρηματοδότηση του ενεργητικού τους κατά 68% από καταθέσεις πρέπει να προσεγγίσει το 100%, δηλαδή ζητείται η επιστροφή τους σε ισορροπίες του 2003. Παράλληλα, οι εποπτικές αρχές επικροτούν τη διατήρηση μιας ευρείας δανειακής βάσης και απαιτούν ασκήσεις προσομοίωσης με ζητούμενα την ενίσχυση του δείκτη ρευστότητας και τον απογαλακτισμό του παθητικού των τραπεζών από τη χονδρική χρηματοδότηση. Οι οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης σπεύδουν να υποβαθμίσουν τις τράπεζες εκτιμώντας ότι -χωρίς κεφαλαιαγορές- η διάρκεια ζωής τους προτού προκύψει ζήτημα εξυπηρέτησης ληξιπρόθεσμου δανεισμού περιορίζεται σε 4-6 μήνες κατά μέσο όρο.

Εν μέσω αυτών των εξελίξεων οι συνήθως αδρανείς καταθέτες-επενδυτές χάνουν κάθε εμπιστοσύνη στο τραπεζικό σύστημα. Οι τράπεζες υπεραμύνονται των καταθέσεων με σημαντική αύξηση των περιθωρίων τους εν μέσω επαναλαμβανόμενων μειώσεων του βασικού επιτοκίου της ΕΚΤ (από 4,25% τον Οκτώβριο 2008 σε 1% τον Μάιο 2009), που στοχεύει στην ελάφρυνση των δανειζομένων από το βασικό κόστος χρηματοδότησης. Σε όλη την Ευρώπη αναζητούνται τρόποι για τη διασφάλιση των πελατειακών καταθέσεων λιανικής φύσης.

Αρχικά το πρόβλημα αντιμετωπίζεται με κρατικές εγγυήσεις ορισμένου ποσού ανά πελάτη-καταθέτη, προκειμένου να αποφευχθεί μαζική φυγή καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα. Τελικά το αντίδοτο είναι η θέσπιση προγραμμάτων στήριξης των οικονομιών και ενίσχυσης της ρευστότητας των τραπεζών από τις κυβερνήσεις όλων σχεδόν των ανεπτυγμένων χωρών, που λαμβάνουν τη μορφή κρατικών εγγυήσεων προς τις τράπεζες, τόσο σε επίπεδο κεφαλαίων όσο και χρηματοδότησης. Οι τράπεζες σπεύδουν να ενσωματώσουν τις εγγυήσεις στις νέες εκδόσεις, προκειμένου να άρουν τις αμφιβολίες των επενδυτών και να μειώσουν το κόστος δανεισμού, χωρίς να είναι σε θέση να αναχαιτίσουν την άναρχη ανατιμολόγηση του πιστωτικού κινδύνου. Ως συνέπεια, οι αγορές δομημένων ομολόγων (τιτλοποιήσεις και καλυμμένες ομολογίες), οι αγορές ομολόγων χωρίς εγγύηση και οι αγορές ομολόγων υψηλού κινδύνου (δευτερογενή κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης) παραμένουν ερμητικά κλειστές έως

το τέλος του πρώτου τριμήνου του 2009. Κατόπιν, με την επιτυχή έκβαση του κύκλου ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων από τις τράπεζες σε παγκόσμιο επίπεδο, οι προσδοκίες για άρση της αβεβαιότητας και εξομάλυνση των συνθηκών αναπτρώνονται.

Οι ελληνικές τράπεζες εντείνουν ξανά τις προσπάθειές τους για την προσέλκυση καταθέσεων ως τη μοναδική αξιόπιστη πηγή χρηματοδότησης των εργασιών τους. Τα περιθώρια νέων καταθέσεων κυμαίνονται για πρώτη φορά σε επίπεδα άνω του 1,50% κατά μέσο όρο. Συγχρόνως, επιταχύνουν και διευρύνουν τις τιτλοποιήσεις στοιχείων του ενεργητικού τους προκειμένου να τις προσκομίσουν ως ενέχυρα στην ΕΚΤ και παγώνουν οποιαδήποτε αναπτυξιακά και επενδυτικά πλάνα. Στον τομέα της χονδρικής χρηματοδότησης, σε μια επανάληψη του παρελθόντος, οι αγορές γίνονται αφιλόξενες για τις ελληνικές τράπεζες παρά τις εγγυήσεις του κράτους, εξαιτίας της χαμηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Το σκηνικό των προηγούμενων ετών ανατρέπεται πλήρως, καθώς το κίνητρο υψηλότερων αποδόσεων που οδηγούσε επενδυτές στην Ελλάδα υπονομεύεται από τη δυσανάλογη αύξηση του πιστωτικού κινδύνου.

Εν τω μεταξύ η ΕΚΤ, στην προσπάθεια αναβίωσης της διατραπεζικής αγοράς, εγκαινιάζει μια περίοδο γενναιόδωρης παροχής ρευστότητας έως ένα έτος στα τέλη του πρώτου εξαμήνου του 2009. Παραδόξως, η εντυπωσιακή απήχησή της (συμμετοχή ύψους ευρώ 442 δισ.) επιβεβαιώνει τις απαισιόδοξες εκτιμήσεις για την προβληματική λειτουργία των χρηματαγορών και την προσδοκία ότι τα περιθώρια δε θα αποκλιμακωθούν σημαντικά περαιτέρω. Προκειμένου μάλιστα να διευκολυνθεί ο δανεισμός των τραπεζών, η ΕΚΤ προωθεί και άλλη καινοτομία: τη χαλάρωση των κριτηρίων καταλληλότητας των ενεχύρων προκειμένου να επιτρέψει ένα πλήθος από ενέχυρα χαμηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης να γίνονται αποδεκτά στις δεξαμενές της.

Οι κυριότερες συνέπειες της παρούσας ύφεσης για το τραπεζικό σύστημα της χώρας είναι η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η αύξηση του κόστους χρηματοδότησης των τραπεζών, αλλά και η μείωση της ζήτησης για χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες. Στα πλαίσια αυτά το σύνολο των τραπεζικών ιδρυμάτων όρισαν τις προτεραιότητες που καθορίστηκαν από την κεντρική τράπεζα και την κυβέρνηση ενώ κάθε εμπορική τράπεζα διακριτά προχώρησε και σε κάποια συγκεκριμένα μέτρα. Ειδικότερα, η Alpha Bank

προκειμένου να αντιμετωπίσει τα προβλήματα ρευστότητας προχώρησε τη διετία 2008-2009 στις ακόλουθες ενέργειες:

- Στην αρχή της κρίσεως (2008) εντάχθηκε στο πρόγραμμα ενισχύσεως της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας
- Άντλησε κεφάλαια από αγορές χρήματος και κεφαλαίου
- Προχώρησε σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου 986 εκατομμυρίων ευρώ διαμορφώνοντας επαρκή κεφαλαιακή διάρθρωση
- Εξέδωσε ομόλογα και τιτλοποιήσεις, αυξάνοντας το απόθεμα των αποδεκτών τίτλων προς αναχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
- Μείωσε τις λειτουργικές της δαπάνες
- Προχώρησε σε ανατιμολογήσεις δανείων, προκειμένου να βελτιωθεί η απόδοση του ενεργητικού της
- Στήριξε τις επενδύσεις της στη Νοτιοανατολική Ευρώπη
- Δε διένειμε μέρισμα για τη χρήση 2008

Όλα τα ανωτέρω μέτρα δεν επιτρέπουν στις ελληνικές τράπεζες να ελπίζουν ότι τα χειρότερα έχουν παρέλθει, ειδικά όταν η εξάρτησή τους από την ΕΚΤ δε δύναται να μειωθεί άμεσα. Δεν είναι εφικτό για τις ελληνικές τράπεζες να στραφούν εν μέρει στις αγορές, αφού οι τελευταίες έχουν εξορθολογήσει τη διάθεσή τους για επενδύσεις υψηλού κινδύνου, με τους επενδυτές να έχουν περιστείλει τα όριά τους προς την Ελλάδα. Συνεπώς, ούτε τα ομόλογα που φέρουν την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου δεν μπορούν να διοχετευθούν στις αγορές.

Σε αυτό το σημείο ξεκινά μια ανάδρομη πορεία για τις ελληνικές τράπεζες σε σχέση με την πλειονότητα των ευρωπαϊκών. Ο δανεισμός των τελευταίων από την ΕΚΤ βαίνει μειούμενος από το τέλος του 2009, καθώς το επιτόκιο δανεισμού της ΕΚΤ δεν είναι πλέον τόσο ελκυστικό σε σχέση με τα επιτόκια αναφοράς στη διατραπεζική αγορά, ενώ συγχρόνως, παρατηρείται ελάφρυνση των υποχρεώσεών τους λόγω της απομόχλευσης του ισολογισμού τους. Αντιθέτως, ο δανεισμός των ελληνικών τραπεζών βαίνει αυξανόμενος κυρίως λόγω ανάγκης αναχρηματοδότησης

παλαιότερων σειρών ομολόγων που ωριμάζουν, καθώς και επενδυτικών επιλογών που προκύπτουν από την αυξημένη συμμετοχή τους στις εκδόσεις του Ελληνικού Δημοσίου, αλλά και μερικώς λόγω της αναχρηματοδότησης επιλεγμένων πελατών-εταιρειών. Το γεγονός μάλιστα ότι η εξάρτηση των ελληνικών τραπεζών από την ΕΚΤ στις αρχές του 2010 υπερβαίνει τα ανεκτά όρια εν συγκρίσει με το μέγεθός τους (μέσος όρος 8,4% του ενεργητικού τους - μέσος όρος για τις ευρωπαϊκές τράπεζες 3,5%), στηλιτεύεται από αναλυτές, εποπτικές αρχές και οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης. Ταυτόχρονα, η ελληνική οικονομία εισέρχεται σε περιπέτειες με την αποκάλυψη ενός τεράστιου δημοσιονομικού προβλήματος που συμπαρασύρει τα πάντα στην απαξίωση.

Αυτή είναι η απαρχή μιας σειράς δυσμενών εξελίξεων για τις ελληνικές τράπεζες, υπαγορεύοντας καθολικό ανασχεδιασμό των προβλέψεων για την εξέλιξη της χονδρικής χρηματοδότησής τους εν όψει του νέου έτους. Η οριστική διακοπή παροχής ρευστότητας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα ως απότοκο των κλυδωνισμών στην εμπιστοσύνη των επενδυτών, οδηγεί μοιραία για μία ακόμα φορά σε έντονο ανταγωνισμό για την προσέλκυση πελατειακών καταθέσεων. Τα περιθώριά τους εκτοξεύονται εκ νέου σε δυσθεώρητα ύψη, καταδεικνύοντας ότι το ασφάλιστρο που πρέπει να καταβάλλεται για την παραμονή των καταθέσεων στο σύστημα έχει οριστικά ανατιμολογηθεί υψηλότερα. Η πλειονότητα των προϊόντων του παθητικού των ελληνικών τραπεζών (υπόλοιπα λογαριασμών όψεως και ταμειευτηρίου, προθεσμιακές, *repos* και διατραπεζικός δανεισμός) επηρεάζεται δυσμενώς, αποδεικνύοντας ότι οι δεξαμενές δανεισμού είναι συγκοινωνούντα δοχεία. Οι τράπεζες του εξωτερικού κλείνουν τις γραμμές χρηματοδότησης, αλλά και τα πιστωτικά όρια για το σύνολο των χρηματοοικονομικών προϊόντων με ελληνικές τράπεζες και απαιτούν παράλογες εξασφαλίσεις-ενέχυρα για τη διατήρηση της έκθεσής τους στην Ελλάδα. Την ίδια στιγμή, τα δανειακά χαρτοφυλάκια είτε συνεχίζουν να αναπτύσσονται βραδέως λόγω κεκτημένης ταχύτητας από την εκπλήρωση δεσμεύσεων χρηματοδότησης (*financing commitments*) είτε εμφανίζουν αδυναμίες αποπληρωμής και επισφάλειες. Ακόμα και τα όποια αποθέματα ρευστότητας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη δεν είναι εφικτό να επαναπατριστούν, λόγω δεσμεύσεων προς τις τοπικές κυβερνήσεις και το ΔΝΤ για μη αποεπένδυση από τις χώρες αυτές που αντιμετωπίζουν προβλήματα από το ντόμινο των εξελίξεων.

Όλα τα σχέδια των ελληνικών τραπεζών ανατρέπονται και οι εξελίξεις τις οδηγούν σε πλήρη εξάρτηση από την ΕΚΤ για το σύνολο της χρηματοδότησης με όχημα τις εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου για το οποίο υπάρχει ευνοϊκή μεταχείριση από την ΕΚΤ. Η ρευστοποίηση στοιχείων ενεργητικού είναι εφικτή μόνο σε χαρτοφυλάκια δανείων με μεγάλη διαφοροποίηση και εφόσον δεν έχουν συσχέτιση με Ελλάδα. Παραδοσιακά αυτά καταλαμβάνουν ελάχιστο χώρο στον ισολογισμό των ελληνικών τραπεζών (κάτω του 5%). Και ενώ οι στρατηγικές επιλογές είναι περιορισμένες, η κατάσταση ξεφεύγει από κάθε έλεγχο όταν τίθεται θέμα χρεοκοπίας ή αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους της χώρας, με αποτέλεσμα την οριστική φυγή διαφόρων ειδών καταθέσεων προς το εξωτερικό και την κάμψη των καταθέσεων στις θυγατρικές τράπεζες των ελληνικών ομίλων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Πρόκειται για μια λαίλαπα αρνητικών εξελίξεων που δυναμιτίζει τη χρηματοδότηση των τραπεζών περαιτέρω, σε βαθμό που θέτει σε αμφιβολία τη δυνατότητα αποπληρωμής των χρεών τους.

Από το σημείο αυτό και έπειτα η πορεία των ελληνικών τραπεζών είναι πλήρως συνυφασμένη με την εξέλιξη των οικονομικών και δημοσιονομικών θεμάτων που ταλανίζουν την Ελλάδα. Μοναδικό καταφύγιο των ελληνικών τραπεζών είναι πλέον η ΕΚΤ, που επιβαρύνεται όλο και περισσότερο με τη χρηματοδότηση τραπεζών προερχόμενων από τις αδύναμες οικονομίες της Ευρώπης. Η υιοθέτηση μιας σειράς από μέτρα για τη σωτηρία των οικονομιών της Ευρώπης στα μέσα του 2010 επιβραδύνει το κύμα φυγής κεφαλαίων και ηρεμεί πρόσκαιρα τις αγορές. Ειδικά για την Ελλάδα, τα μέτρα θέτουν μεν τη χώρα σε έμμεση προστασία από τους πιστωτές, αλλά γεννούν ισχυρές αμφιβολίες για το αν η περίοδος χάριτος και τα υφεσιακά δημοσιονομικά μέτρα μπορούν να ανατάξουν την ελληνική οικονομία και να προλειάνουν την επαναφορά της στις αγορές σύντομα. Η κλιμάκωση των ανωτέρω μέτρων μέσω της αποδοχής των ελληνικών κρατικών ομολόγων από την ΕΚΤ ανεξαρτήτως πιστοληπτικής διαβάθμισης, εξασφαλίζει την επάρκεια των ενεχύρων του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Παρόλα αυτά, η αγορά αντιλαμβάνεται ότι το ρήγμα εμπιστοσύνης στην Ελλάδα βαθαίνει, οπότε οι τριγμοί στο τραπεζικό σύστημα εξαπλώνονται. Οι ελληνικές τράπεζες αυξάνουν εκ νέου την εξάρτησή τους από την ΕΚΤ και οι αρχικά δυσοίωνες προβλέψεις των αναλυτών για «παντελή αδυναμία χρηματοδότησης εκτός ΕΚΤ για

μεγάλο χρονικό διάστημα» εξελίσσονται σε αυτοεκπληρούμενη προφητεία. Η τάση αυτή επικρατεί έως σήμερα και δεν αναμένεται να διαφοροποιηθεί άμεσα. Ενδεικτικό είναι ότι το σύνολο του δανεισμού των ελληνικών τραπεζών από την ΕΚΤ άγγιζε τα ευρώ 95 δισ. στις αρχές του 2011 έναντι ευρώ 50 δισ. στο τέλος του 2009.

Τα έτη που ακολούθησαν, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αντιμετώπισε έντονο πρόβλημα ρευστότητας ως συνέπεια της επεκτατικής πιστωτικής πολιτικής που ακολούθησε, η οποία ενισχύθηκε μάλιστα λόγω και των χαμηλών επιτοκίων, τα οποία επικράτησαν μετά την είσοδο της χώρας στην ευρωζώνη. Οι αιτίες των ισχυρών πιέσεων που ασκήθηκαν από το 2010 στην κεφαλαιακή επάρκεια των Τραπεζών εντοπίζονται στην προηγηθείσα απελευθέρωση της καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης, ως συνέπεια της ολικής άρσης των περιορισμών στην άσκηση πιστωτικής πολιτικής από τις τράπεζες, με την παράλληλη έλλειψη εργαλείων διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου. Ο Ν.3723/2008 λειτούργησε ως το πρώτο στάδιο ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών, αντλώντας ρευστότητα από εξωτερικές πηγές (ΤτΕ, ΕΚΤ) και για τη διασφάλιση ανθεκτικής κεφαλαιακής επάρκειας.

Οι αρνητικές εξελίξεις των μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας, μεταξύ 2010-2012, με τον αυξανόμενο πιστωτικό κίνδυνο, εξαιτίας των πολιτικών λιτότητας και της εκτίναξης της ανεργίας, ενέτειναν τον κίνδυνο ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα καθιστώντας διαρκή την ανάγκη περαιτέρω στήριξής του με τη μορφή της παροχή εγγυήσεων από το Ελληνικό Δημόσιο για άντληση ρευστότητας. Το 2012, η χώρα μπήκε σε ένα δεύτερο πρόγραμμα χρηματοδοτικής στήριξης που περιελάμβανε μεταξύ άλλων την ανάγκη περαιτέρω κεφαλαιακών ενισχύσεων προς τις συστημικές τράπεζες (10-50 δις €).

Η Τράπεζα της Ελλάδος, έπειτα από την αξιολόγηση του τραπεζικού τομέα και τη μελέτη που εκπόνησε σχετικά με τις προοπτικές βιωσιμότητας των Τραπεζών, κατέληξε στις τέσσερις συστημικές Τράπεζες. Αυτές είναι η Εθνική Τράπεζα, Eurobank, η Alpha Bank και Τράπεζα Πειραιώς, όπως έχει προαναφερθεί, οι οποίες, έπειτα από την αξιολόγηση βιωσιμότητάς τους, κρίθηκαν κατάλληλες για δημόσια στήριξη. Στην άλλη πλευρά του νομίσματος, βρίσκονται οι μη συστημικές Τράπεζες, οι οποίες καθοριζόταν να ανακεφαλαιοποιηθούν από τον ιδιωτικό τομέα την περίοδο από τον Απρίλιο έως τον Ιούλιο του 2013.

Η πρώτη ανακεφαλαιοποίηση της Alpha Bank έγινε το 2013. Η Β' επαναληπτική Έκτακτη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας αποφάσισε τη δημόσια προσφορά μετοχών της, προκειμένου να γίνει αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, το οποίο θα αυξανόταν κατά 550 εκατ. ευρώ με συμμετοχή των ιδιωτών επενδυτών καταβολή μετρητών, έκδοση και διάθεση 1.250.000.000€ νέων, κοινών, άυλων, ονομαστικών, μετά ψήφου μετοχών, η ονομαστική αξία των οποίων ήταν 0,3€ και τιμή διάθεσης 0,44€ για την εκάστοτε μετοχή καθώς και με συμμετοχή του ΤΧΣ, με έκδοση και διάθεση τέτοιου είδους μετοχών της τράπεζας, ίδιας ονομαστικής αξίας και τιμής διάθεσης με τις προαναφερόμενες, προκειμένου να επιτευχθεί η κάλυψη των συνολικών κεφαλαιακών αναγκών της Τράπεζας. Σ' αυτή την περίπτωση, πρόκειται για εισφορά ομολόγων, την κυριότητα των οποίων έχει το ΤΧΣ και υπεύθυνο έκδοσης είναι EFSF.

Το ίδιο έτος, αποφασίστηκε η άντληση κεφαλαίων, ποσού που θα έφτανε έως και τα 4.571 εκατ. ευρώ με αύξηση του κοινού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας. Η απόφαση αυτή πάρθηκε στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων σε συνεργασία με το Διοικητικό Συμβούλιο της τράπεζας. Οι νέες, κοινές, άυλες, ονομαστικές, μετά ψήφου μετοχές που θα εκδίδονταν και διατίθενται έφταναν τις 10.388.636.364, η ονομαστική αξία και η τιμή διάθεσης της καθεμίας από αυτές θα ήταν οι προαναφερόμενες.

Η αύξηση θα συνέβαινε στα πλαίσια της ανακεφαλαιοποίησης για το ποσό των 550 εκατ. ευρώ με καταβολή μετρητών και για το ποσό των 4.571 εκατ. ευρώ με εισφορές σε είδος. Στην πρώτη περίπτωση, για το ποσό που θα έφτανε έως και τα 457,10 εκατ. ευρώ, θα διατίθενται με δικαίωμα προτίμησης από τις παλιές μετοχές, η αναλογία των οποίων θα ήταν 1,944456 Νέες μετοχές προς 1 παλιά. Ο αριθμός των νέων μετοχών κυμαινόταν κάπου στις 1.038.863.636. Για το ποσό των 92,9 εκατ. ευρώ, θα διατίθενται 211.136.364 Νέες μετοχές. Στην περίπτωση της εισφοράς σε είδος από το ΤΧΣ χρεογράφων κυριότητας και έκδοσης του EFSF, ποσού ύψους 4.571 εκατ. ευρώ, καλυπτόταν με την έκδοση Νέων μετοχών που θα ήταν έως και 10.388.636.364 στην τιμή διάθεσης που θα καλυπτόταν χωρίς όμως, να υπάρχει το δικαίωμα προτίμησης. Η αύξηση συνολικά δεν ήταν δυνατό να είναι άνω του ποσού των 4.571 εκατ. ευρώ, λαμβάνοντας υπόψη τα ποσά του μετοχικού κεφαλαίου ανώτερου των 3.116.590.909,20€ και την έκδοση του προαναφερθέντα αριθμού μετοχών.

Σε περίπτωση που σημειωνόταν αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας μέσω της συμμετοχής των ιδιωτών μεγαλύτερη ή ίση του 10% ποσού αύξησης, τότε το ΤΧΣ εξέδιδε και παρέδιδε στους επενδυτές που συνέβαλαν στην αύξηση αυτή, δωρεάν ένα warrant για καθεμία από τις Νέες μετοχές που αποκτούσαν. Στην αντίθετη περίπτωση δηλαδή, αν η συμμετοχή των επενδυτών δεν έφτανε το 10%, δε θα εκδίδονταν warrants από το ΤΧΣ.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι ομόλογο που εκδόθηκε από την Alpha Bank, ύψους 150 εκατ. ευρώ, αγοράστηκε από την Crédit Agricole, το οποίο μπορούσε τον τέταρτο χρόνο της εξαγοράς της Εμπορικής Τράπεζας από την τελευταία, να μετατραπεί σε κοινές μετοχές με την Τράπεζα. Μ' αυτόν τον τρόπο, τα εποπτικά κεφάλαια της Alpha Bank ενισχύθηκαν σημαντικά. Το 2013, πραγματοποιήθηκε η συγχώνευσή της με την Εμπορική, υπογράφοντας το Σχέδιο Συμβάσεως Συγχώνευσης.

Το 2013 η ανακεφαλαιοποίηση και η ανασυγκρότηση του τραπεζικού συστήματος με λιγότερο αριθμό καταστημάτων και ισχυρότερες τράπεζες, δημιουργούσε τη πεποίθηση ότι σύντομα θα ήταν δυνατή η δυνατότητα χορήγησης πιστώσεων στην οικονομία, όμως πολλοί παράγοντες έκαναν τις χορηγήσεις νέων δανείων περιορισμένες. Ένας από τους πιο σημαντικούς ήταν η συσσώρευση δανείων σε καθυστέρηση που στερούσε πόρους και έσοδα από τις τράπεζες, οδηγώντας σε απομείωση της κεφαλαιακής τους βάσης. Ταυτόχρονα, η ζήτηση ήταν αρκετά χαμηλή εξαιτίας των δυσμενών μακροοικονομικών δεδομένων.

Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος στην Έκθεσή του για το 2014³ αναφέρει: «Η κυριότερη εναπομένουσα πρόκληση για τον τραπεζικό τομέα στη χώρα μας είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος των δανείων σε καθυστέρηση. Μετά την περαιτέρω εξειδίκευση του σχετικού κανονιστικού πλαισίου στη διάρκεια του 2014 οι τράπεζες θα πρέπει με τη σειρά τους να εντατικοποιήσουν τη διαχείριση των προβληματικών στοιχείων του ενεργητικού τους. Το πρόβλημα των δανείων σε καθυστέρηση παραμένει ένα από τα βασικότερα αίτια για την αδυναμία της πιστωτικής επέκτασης στην Ελλάδα παρά την οικονομική ανάκαμψη που έχει σημειωθεί και τη βελτίωση των συνθηκών υπό τις οποίες αντλούν τα πιστωτικά ιδρύματα χρηματοδοτικούς πόρους προς διοχέτευση στην πραγματική οικονομία.»

³ Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2014, Τράπεζα της Ελλάδος
<https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ekthdkth2014.pdf>

Το μεγαλύτερο πρόβλημα για το συγκεκριμένο έτος, ήταν η διαχείριση των στοιχείων ενεργητικού των τραπεζών και πιο συγκεκριμένα των μη-εξυπηρετούμενων δανείων τα οποία διαρκώς αυξάνονταν, εξαιτίας και της πολύ υψηλής ανεργίας. Στη διάρκεια του 2014 δημιουργήθηκε το κανονιστικό πλαίσιο για τη διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση, με

1. Την κατάρτιση σχετικού Κώδικα Δεοντολογίας από την Τράπεζα της Ελλάδος
2. Τη θέσπιση Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία καθόρισε της υποχρεώσεις των τραπεζών σχετικά με τη διαχείριση των ανοιγμάτων σε καθυστέρηση, οι οποίες απορρέουν από την προληπτική εποπτεία
3. Την υιοθέτηση νόμου για τη ρύθμιση χρεών των επιδευματιών και των επιχειρήσεων προς τις τράπεζες.

Η διαχείριση των προβληματικών στοιχείων θα συνέβαλε στον περιορισμό των δυσμενών επιδράσεων που ασκούν τα στοιχεία αυτά στις δυνατότητες των τραπεζών να προχωρήσουν σε χρηματοδότηση του παραγωγικού τομέα της οικονομίας. Στις αρχές του 2014 μάλιστα δημοσιεύθηκαν τα αποτελέσματα της προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων από την ΤτΕ, γεγονός που βοήθησε τις τράπεζες να αντλήσουν πόρους από τις αγορές κεφαλαίων, ενώ προς τα τέλη του έτους ολοκληρώθηκε και η συνολική αξιολόγηση της ΕΚΤ, η οποία επανεπιβεβαίωσε την επάρκεια της κεφαλαιακής βάσης των ελληνικών τραπεζών, και επομένως και της Alpha Bank.

Η τραπεζική χρηματοδότηση προς τους ελεύθερους επαγγελματίες, τις ατομικές επιχειρήσεις, τους αγρότες και τα νοικοκυριά εξακολούθησε να υποχωρεί το 2014. Εντούτοις, ο ρυθμός μείωσης της τραπεζικής χρηματοδότησης τόσο προς τις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις όσο και προς τα νοικοκυριά περιορίστηκε. Επίσης, σύμφωνα με στοιχεία έρευνας για τις τραπεζικές χορηγήσεις, υπήρχε πληθώρα ενδείξεων σύμφωνα με τις οποίες είχε αποτραπεί η περαιτέρω χειροτέρευση των συνθηκών σε ό,τι αφορά τη ζήτηση και τη προσφορά τραπεζικών πιστώσεων. Αντιθέτως, οι συνθήκες έμοιαζαν να έχουν σταθεροποιηθεί και σε κάποιες περιπτώσεις είχαν ανακύψει. Όπως αναφέρεται και στην έκθεση του Διοικητή για το 2014: *«Ασφαλώς πρόκειται για αρχόμενη αναζωογόνηση της εγχώριας πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα.»*

Επιπροσθέτως, το 2014 έγινε η δεύτερη ανακεφαλαιοποίηση της Alpha Bank, όταν αποφασίστηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου εκ νέου στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας σε συνεργασία με το Διοικητικό Συμβούλιο, προκειμένου να αντληθούν κεφάλαια για την εισαγωγή Νέων μετόχων στην αγορά αξιών του Αθηναϊκού Χρηματιστηρίου. Το ποσό που θα αφορούσε την άντληση των κεφαλαίων της που θα αφορούσε την άντληση των κεφαλαίων της Τράπεζας ήταν 1,2 εκατ. ευρώ και η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου θα γινόταν με καταβολή μετρητών και την κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των παλαιών μετοχών με την έκδοση και διάθεση που έφταναν τις 1.846.153.846, η ονομαστική αξία της εκάστοτε μετοχής ήταν 0,3€ και η τιμή διάθεσης ανά Νέα μετοχή 0,65€.

Τα έσοδα της αύξησης, ποσό που έφτανε τα 1.147,6 εκατ. ευρώ, η Τράπεζα θα το διέθετε στην ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας και στην ικανοποίηση των όρων εξαγοράς, έπειτα από τις απαραίτητες εγκρίσεις που θα λάμβανε, προνομιούχων μετοχών του ελληνικού Δημοσίου, ύψους 940 εκατ. ευρώ. Η εξαγορά του θα πραγματοποιούνταν με ίσης αξίας ομόλογα ελληνικού Δημοσίου ή ίσης αξίας μετρητά, στην αρχική τιμή διάθεσής τους. Η ονομαστική αξία των ομολόγων όφειλε να είναι ίση με την ονομαστική αξία των αρχικών ομολόγων, τα οποία εκδόθηκαν για την ανάληψη προνομιούχων μετοχών και η ημερομηνία λήξης τους όφειλε να συμφωνεί με την ημερομηνία επαναγοράς ή μέσα σε διάστημα τριών μηνών απ' αυτή. Κατά τη διαδικασία της επαναγοράς, η τρέχουσα αξία (market value) των ομολόγων όφειλε να ταυτίζεται με την ονομαστική τους αξία (των ομολόγων όφειλε να ταυτίζεται με την ονομαστική τους αξία (των ομολόγων όφειλε να ταυτίζεται με την ονομαστική τους αξία (nominal value). Αν αυτό δε συνέβαινε, θα προχωρούσαν σε εκκαθάριση της διαφοράς με καταβολή μετρητών μεταξύ του πιστωτικού ιδρύματος και ελληνικού Δημοσίου.

Αναφορικά με τα warrants, το ΤΧΣ εξέδωσε και παρέδωσε στους ιδιώτες επενδυτές δωρεάν ένα warrant για κάθε Νέα μετοχή της τράπεζας που απέκτησαν, εφόσον η συμμετοχή τους ήταν μεγαλύτερη του 10%. Συνολικά υπολογίζεται ότι ασκήθηκαν 28.800.631 warrants, τα οποία αντιστοιχούν σε 213.368.583 κοινές μετοχές, δηλαδή το 1,95% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου. Το αντίστοιχο ποσό που κατέβαλαν όσοι άσκησαν warrants προς το ΤΧΣ, ανέρχεται στα 95.759.820,13€. Τα εκδοθέντα

warrants ανέρχονταν στα 1.204.702.851 και οι μετοχές τις τράπεζας στις 8.925.267.781, τις οποίες κατέχει το ΤΧΣ (Σκουτέλη, 2015).

Η έντονη αβεβαιότητα που χαρακτήρισε το α' εξάμηνο του 2015 επηρέασε δυσμενώς τις τραπεζικές καταθέσεις, επιδείνωσε την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου των τραπεζών και κατέστησε αναγκαία εν τέλει την επιβολή περιορισμών στις τραπεζικές εργασίες. Η αβεβαιότητα δεν διατάραξε ουσιαστικά την προοδευτική συγκράτηση του ετήσιου ρυθμού μείωσης της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τον ιδιωτικό τομέα της ελληνικής οικονομίας ή την πτωτική πορεία των επιτοκίων τραπεζικού δανεισμού. Παρά τον περιορισμό της αβεβαιότητας κατά το β' εξάμηνο, είχαν πλέον διαμορφωθεί συνθήκες οικονομικής ύφεσης, εξέλιξη που δημιούργησε την ανάγκη για διενέργεια Συνολικής Αξιολόγησης (από τα μέσα Αυγούστου του 2015), η οποία διαπίστωσε ότι απαιτείται ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης των πιστωτικών ιδρυμάτων. Με την τραπεζική αργία και τα capital controls προέκυψε η ανάγκη επιπλέον δανεισμού ύψους περίπου 25 δις ευρώ για να ανακεφαλαιοποιηθούν οι ελληνικές τράπεζες. Η ανακεφαλαιοποίηση του τραπεζικού συστήματος πραγματοποιήθηκε στα τέλη του έτους, ενώ την ίδια περίοδο υιοθετήθηκαν σημαντικά νομοθετήματα για την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων οφειλών του ιδιωτικού τομέα.⁴

Με την τρίτη της ανακεφαλαιοποίηση το 2015, η Alpha Bank κατάφερε να συγκεντρώσει το ποσό των 2,7 δις ευρώ έναντι των 1,55 ευρώ που ζητούσε και η τιμή καθορίστηκε στο 0,04€. Η τιμή μειώθηκε κατά 93,8% από την προηγούμενη που ανερχόταν στα 0,65€, η οποία πραγματοποιήθηκε με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου το προηγούμενο έτος.

Υψίστης σημασίας είναι και η μεγάλη συμμετοχή των επενδυτών που είχε διαδικασία. Τα συνολικά κέρδη της Τράπεζας υπολογίζονταν στα 2,3 δις ευρώ, με τα οποία ήταν σε θέση να καλύψει το σύνολο των κεφαλαιακών της αναγκών και δεν είχε την ανάγκη να δεχθεί βοήθεια από το ΤΧΣ (Παπαδόγιαννης, 2015).

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας είχε αποφασίσει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με κατάργηση δικαιώματος προτίμησης των

⁴Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2015, Τράπεζα της Ελλάδος
<https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ekthdkth2015.pdf>

παλαιών μετοχών. Αυτή πραγματοποιήθηκε με καταβολή μετρητών ύψους 1.1552.169.172€ από ιδιωτικούς και επιλέξιμους επενδυτές με κεφαλαιοποίηση χρηματικών απαιτήσεων, ποσού που έφτανε τα 1.010.830.828€.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας πιστοποίησε τη συμβολή του ποσού της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, έπειτα από τη συνολική κάλυψή της, και ενέκρινε λογιστικές εγγραφές, ποσού 384.450.000€ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας και 2.178.550.000€ στο αποθεματικό «από έκδοση μετοχών υπέρ άρτιο». Το ίδιο έτος, στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων αποφασίστηκε η αύξηση της ονομαστικής αξίας εκάστοτε κοινής, άυλης, ονομαστικής, μετά ψήφου μετοχής λόγω συνένωσης με αντίστοιχη μείωση του αριθμού τους. Η ονομαστική αξία της μετοχής ανερχόταν στα 15€. Επίσης, αποφασίστηκε η μείωση της μετοχής ανερχόταν στα 15€. Επίσης, αποφασίστηκε η μείωση της μετοχής ανερχόταν στα 15€. Επίσης, αποφασίστηκε η μείωση της μετοχής ανερχόταν στα 15€. Επίσης, αποφασίστηκε η μείωση της μετοχής ανερχόταν στα 15€. Επίσης, αποφασίστηκε η μείωση της μετοχής ανερχόταν στα 15€. Επίσης, αποφασίστηκε η μείωση της μετοχής ανερχόταν στα 15€. Επίσης, αποφασίστηκε η μείωση του μετοχικού κεφαλαίου με μείωση της ονομαστικής αξίας εκάστοτε μετοχής από τα 15€ στα 0,3€ και πίστωση του αποδεσμευόμενου με τη μείωση στο ειδικό αποθεματικό (Παναγόπουλος, 2015).

Οι δυσμενείς συνθήκες που είχαν επικρατήσει στις αρχές του 2015 υποχώρησαν μετά τα μέσα εκείνης της χρονιάς και καταγράφηκε επιστροφή καταθέσεων και αποκλιμάκωση των τραπεζικών επιτοκίων, εξελίξεις οι οποίες συνεχίστηκαν το 2016. Εντούτοις, η πιστοδοτική δραστηριότητα των τραπεζών παρέμεινε υποτονική, κυρίως υπό την αρνητική επίδραση που ασκεί το πλήθος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, πολλά από τα οποία αντανακλούν δυσκολίες στην εξυπηρέτηση που διαρκούν άνω της διετίας. Η αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος προχωρεί καθώς έχει καταρτιστεί λεπτομερές νομικό πλαίσιο και έχουν τεθεί στόχοι για να καθοδηγούν τις αναγκαίες ενέργειες των τραπεζών, ενώ σημαντικό μέρος των προβληματικών στοιχείων ήδη καλύπτεται από τις προβλέψεις και οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας παραμένουν υψηλοί.⁵

⁵ Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2016, Τράπεζα της Ελλάδος
<https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ekthdkth2016.pdf>

Τα τελευταία δύο έτη (2017, 2018) στο τραπεζικό σύστημα έχει ξεκινήσει η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, καθώς έχει εμπλουτιστεί το θεσμικό πλαίσιο και τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν προχωρήσει σε σημαντικές σχετικές ενέργειες. Το πρόβλημα είναι κρίσιμο και χρειάζεται κάθε προσπάθεια, επιπλέον της ευεργετικής επίδρασης της ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας, για να επιταχυνθεί η πρόοδος στη μακρά διαδικασία για την επίλυσή του. Μια από τις παρενέργειες του υψηλού αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων είναι η παρατηρούμενη ισχύτητα της εξέλιξης της τραπεζικής χρηματοδότησης, η οποία ωστόσο φαίνεται να μετριάζεται, με βραδύ ρυθμό βέβαια. Εξάλλου, οι αποταμιευτικοί πόροι που συγκεντρώνουν οι τράπεζες από καταθέσεις, οι οποίοι είναι διαθέσιμοι για αναδανεισμό στην πραγματική οικονομία, αυξάνονται και τα επιτόκια χρηματοδότησης που προσφέρουν οι τράπεζες, τουλάχιστον προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, συνεχίζουν να μειώνονται.⁶

5.2.1. Ανάλυση Οικονομικών Μεγεθών και Χρηματοοικονομικών Δεικτών Alpha Bank

Στο σημείο αυτό όμως κρίνεται σκόπιμο να εξεταστούν αναλυτικά τα οικονομικά μεγέθη του Ομίλου Alpha Bank μετά την έλευση της χρηματοπιστωτικής κρίσης, την εξέλιξή τους στο διάστημα αυτό καθώς και τους σχετικούς χρηματοοικονομικούς δείκτες.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται συγκεντρωτικά για το διάστημα μετά την εμφάνιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης, ήτοι 2008-2017, τα οικονομικά μεγέθη και δείκτες της Alpha Bank που εξετάστηκαν και προηγουμένως (Σύνολο Ενεργητικού, Σύνολο Καταθέσεων, Σύνολο Χορηγήσεων, Καθαρά Κέρδη μετά Φόρων, Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων, Δείκτες κερδοφορίας / αποδοτικότητας – ROA/ROE, Δείκτες ρευστότητας - Δείκτης Χορηγήσεις προς Καταθέσεις, Δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας - Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (βάσει εποπτικού πλαισίου Βασιλείας II) / Δείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Σύνολο Ενεργητικού).

⁶ Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2017, Τράπεζα της Ελλάδος
<https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ekthdkth2017.pdf>

Πίνακας 5: Οικονομικά μεγέθη και χρηματοοικονομικοί δείκτες Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017

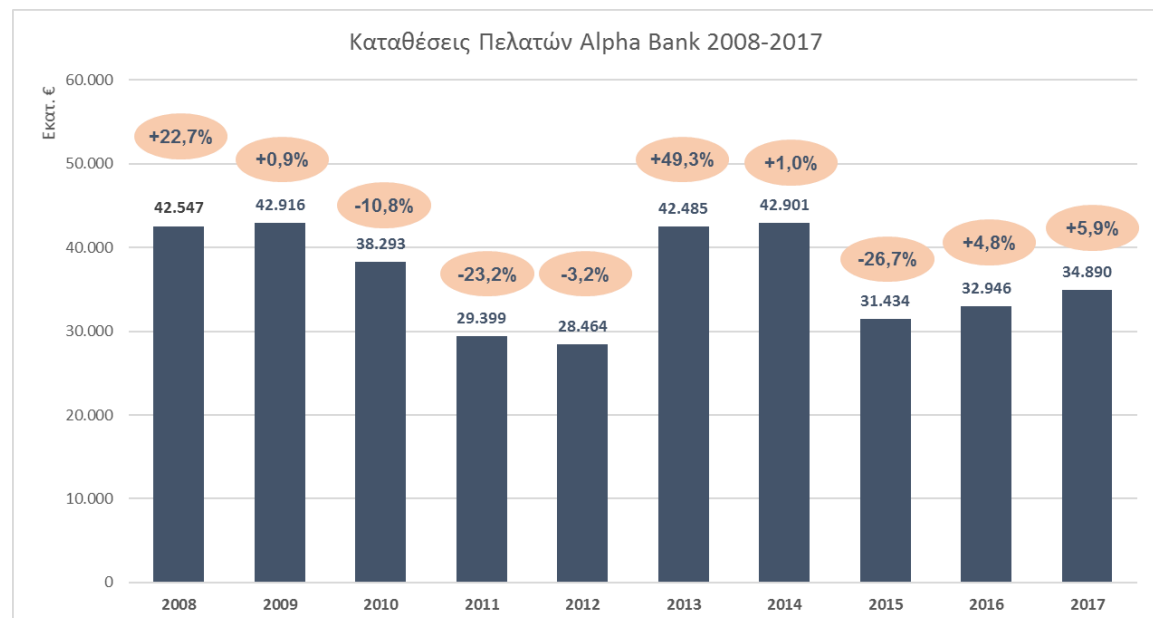
(Σε χιλιάδες €)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Σύνολο Ενεργητικού	65.269.954	69.596.047	66.798.315	59.148.045	58.253.418	73.697.267	72.935.461	69.296.234	69.297.542	64.872.266
Σύνολο Καταθέσεων	42.546.777	42.915.694	38.292.501	29.399.461	28.464.349	42.484.860	42.900.633	31.434.266	32.946.116	34.890.436
Σύνολο Χορηγήσεων	50.704.702	51.399.939	49.304.745	44.875.706	40.578.845	51.678.313	49.556.985	46.186.116	44.408.760	43.318.193
Καθαρά Κέρδη μετά Φόρων	513.447	349.077	86.039	-3.809.949	-1.081.687	2.922.224	-329.708	-1.371.454	42.302	21.052
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	3.940.697	5.973.359	5.783.934	1.966.248	747.500	8.367.735	7.706.550	9.053.199	9.113.413	9.626.691
Δείκτες κερδοφορίας / αποδοτικότητας										
ROA	0,8%	0,5%	0,1%	-6,4%	-1,9%	4,0%	-0,5%	-2,0%	0,1%	0,0%
ROE	13,0%	5,8%	1,5%	-193,8%	-144,7%	34,9%	-4,3%	-15,1%	0,5%	0,2%
Δείκτες ρευστότητας										
Δείκτης Χορηγήσεις προς Καταθέσεις	119,2%	119,8%	128,8%	152,6%	142,6%	121,6%	115,5%	146,9%	134,8%	124,2%
Δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας										
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (εποπτ.)	9,8%	13,2%	13,6%	9,7%	9,5%	16,4%	14,6%	16,8%	17,1%	18,4%
Δείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Σύνολο Ενεργητικού	6,0%	8,6%	8,7%	3,3%	1,3%	11,4%	10,6%	13,1%	13,2%	14,8%

Πηγή: [Ετήσιες Εκθέσεις & Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank](#)

Όπως είναι γνωστό, οι καταθέσεις των πελατών αποτελούν την κύρια πηγή ρευστότητας για τα τραπεζικά ιδρύματα καθώς και το κύριο μέσο για τη χρηματοδότηση των δανείων των πελατών. Η πορεία τους μας δείχνει πως επηρεάστηκε το τραπεζικό ίδρυμα από την οικονομική ύφεση και τις πιέσεις που δέχτηκε.

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει τη διαχρονική πορεία των καταθέσεων πελατών της Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017 καθώς και το ρυθμό μεταβολής των καταθέσεων κατά το ίδιο διάστημα.

Εικόνα 9: Διαχρονική πορεία συνόλου καταθέσεων πελατών Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017

Πηγή: [Ετήσιες Εκθέσεις & Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank](#)

Το έτος 2008, παρά τις δυσχερείς οικονομικές συνθήκες που σημειώνονται λόγω της εμφάνισης της χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι καταθέσεις των πελατών της Alpha Bank παρουσιάζουν ανοδική πορεία καθώς αυξήθηκαν κατά 22,7%. Η ανοδική πορεία συνεχίζεται μέχρι και το έτος 2009 με μικρότερο ωστόσο ρυθμό ενώ το έτος 2010 αποτελεί μία κομβική χρονιά για την Alpha Bank καθώς λόγω των δυσμενών οικονομικών συνθηκών που επικρατούν στην ελληνική οικονομία οι καταθέσεις των πελατών παρουσιάζουν αξιοσημείωτη πτώση. Η πτωτική αυτή πορεία των καταθέσεων γιναντώνονται το έτος 2011 κατά το οποίο σημειώνεται η μεγαλύτερη πτώση των καταθέσεων των πελατών προκαλώντας στην Alpha Bank προβλήματα ρευστότητας. Η κύρια αιτία της μεταβολής αυτής εστιάζεται στην πολιτική

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

αβεβαιότητα που επικρατεί στη χώρα καθώς και στις συζητήσεις για πιθανή αποχώρηση της Ελλάδας από το Ευρώ. Μετά από μια μικρή περαιτέρω υποχώρηση των καταθέσεων το έτος 2012, το έτος 2013 αρχίζει η ανάκαμψη μιας και ο δείκτης των καταθέσεων παρουσιάζει σημαντική αύξηση (+49,3%), επανέρχοντας σε επίπεδα αντίστοιχα του έτους 2008, δηλαδή πριν την εμφάνιση των επιπτώσεων της οικονομικής ύφεσης στις καταθέσεις της Alpha Bank. Το έτος 2014, παρά την αβεβαιότητα που επικρατεί στην χώρα και τον τραπεζικό κλάδο γενικότερα, οι καταθέσεις στην Alpha Bank είναι ελάχιστα αυξημένες σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το έτος 2015 σημειώνεται και πάλι σημαντική πτώση των καταθέσεων για την οποία γίνεται προσπάθεια να αναστραφεί από το 2016 μέχρι και σήμερα με μικρό αλλά σχετικά σταθερό ρυθμό αύξησης.

Καθώς οι πτώσεις στις καταθέσεις των πελατών της Alpha Bank μπορεί να οδηγήσουν σε προβλήματα ρευστότητας, στο σημείο αυτό θα εξετάσουμε την πορεία του δείκτη ρευστότητας.

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει τη διαχρονική πορεία του δείκτη χορηγήσεις προς καταθέσεις της Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017.

Εικόνα 10: Διαχρονική πορεία δείκτη Χορηγήσεις προς Καταθέσεις Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017

Πηγή: [Ετήσιες Εκθέσεις & Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank](#)

Μελετώντας το ανωτέρω διάγραμμα παρατηρούμε ότι ο δείκτης χορηγήσεις προς καταθέσεις της Alpha Bank καθ' όλο το διάστημα 2008-2017 παραμένει σε τιμές άνω

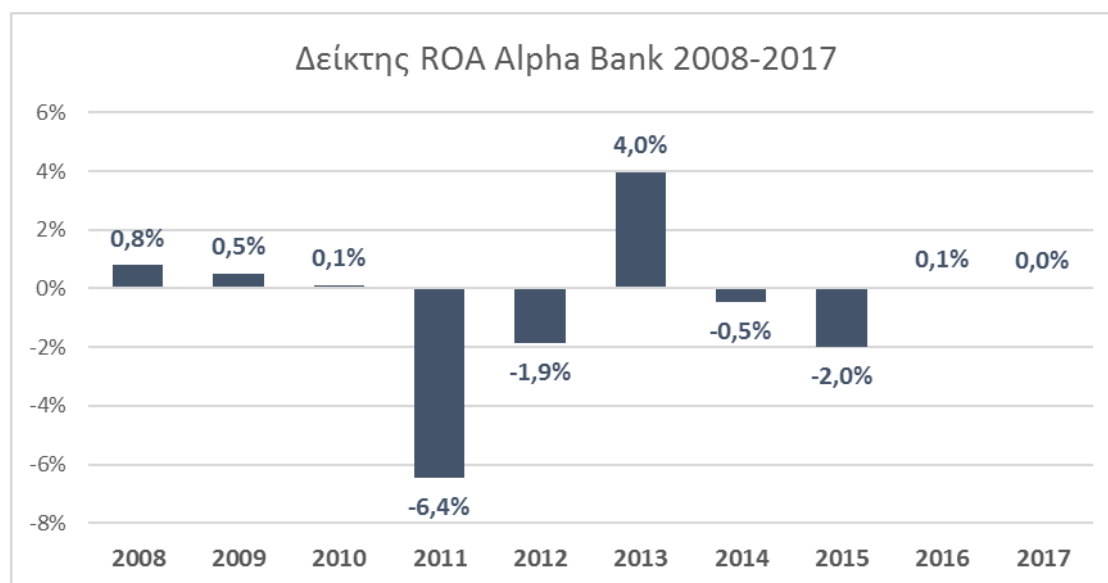
της μονάδας (ή του 100%). Αναλυτικότερα, λαμβάνοντας υπόψη και την τιμή του δείκτη χορηγήσεις προς καταθέσεις της Alpha Bank το έτος 2007 (βλ. Πίνακας 4: Οικονομικά μεγέθη και χρηματοοικονομικοί δείκτες Alpha Bank για το διάστημα 2000-2007) ο οποίος αντιστοιχούσε σε 121,4% παρατηρούμε ότι το έτος 2008 η τιμή του δείκτη παρουσιάζει μια μικρή μείωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος, αλλά συνεχίζει να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα. Το έτος 2009 ο δείκτης εξακολουθεί να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα που οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι ο αριθμός των δανείων προς τους πελάτες αυξήθηκε σημαντικά. Το έτος 2010 που η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε οικονομική ύφεση και η ρευστότητα για το σύνολο των τραπεζικών ιδρυμάτων μειώνεται συνεχώς, ο δείκτης παρουσιάζει, όπως είναι αναμενόμενο, ανοδική πορεία. Το έτος 2011 ο δείκτης μετά από μια αξιοσημείωτη αύξηση βρίσκεται στα υψηλότερα επίπεδά του (152,6%) λόγω των μεγάλων πιέσεων που δέχεται η Τράπεζα από τη δημοσιονομική κρίση που βιώνει η χώρα. Όπως προαναφέραμε στην ανάλυση της πορείας των καταθέσεων, οι καταθέσεις των πελατών έχουν μειωθεί σημαντικά ενώ οι χορηγήσεις δανείων παραμένον σε υψηλά επίπεδα, γεγονός που οδηγεί το δείκτη σε υψηλά επίπεδα και αυξάνει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η Alpha Bank αναφορικά με τη ρευστότητά της. Τα έτη που ακολουθούν (2012-2013) η Alpha Bank όπως και όλες οι συστημικές τράπεζες καλούνται να αντιμετωπίσουν τις υψηλές ζημιές και τη διαρροή των καταθέσεων λόγω της έντονης οικονομικής και πολιτικής αβεβαιότητας, με το δείκτη ρευστότητας να παρουσιάζει σταδιακή πτώση φτάνοντας το 2013 στην χαμηλότερη τιμή του (115,5%) για την εξεταζόμενη περίοδο μετά την έλευση της οικονομικής κρίσης περίοδο (2008-2017). Το έτος 2015 ο δείκτης παρουσιάζει μια σημαντική άνοδο και αυτό οφείλεται στην πολιτική αβεβαιότητα και στις συζητήσεις περί εξόδου της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση που οδήγησε μεγάλο αριθμό πολιτών στην απόσυρση των καταθέσεών τους από τα τραπεζικά ιδρύματα. Μάλιστα τον Ιούνιο του 2015 εφαρμόστηκαν τα capital controls από την ελληνική κυβέρνηση για να αποφευχθεί ένας ανεξέλεγκτος τραπεζικός πανικός (Bank-Run) και μια πλήρης κατάρρευση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Τα τελευταία δύο έτη (2016-2017) οι τιμές του δείκτη βελτιώνονται και είναι σταθερά μειωμένες σε σχέση με το έτος 2015 καθώς πολλοί καταθέτες επέστρεψαν μέρος των κεφαλαίων τους στις τράπεζες, παραμένουν ωστόσο μέχρι και σήμερα σε σχετικά υψηλά επίπεδα.

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

Επιπροσθέτως, η κερδοφορία αποτελεί τη ζωογόνο δύναμη κάθε τραπεζικού ιδρύματος, καθώς παρουσιάζοντας κέρδη είναι ικανή να παραμείνει φερέγγυα και να καταφέρνει να αναπτυχθεί και να ακμάσει.

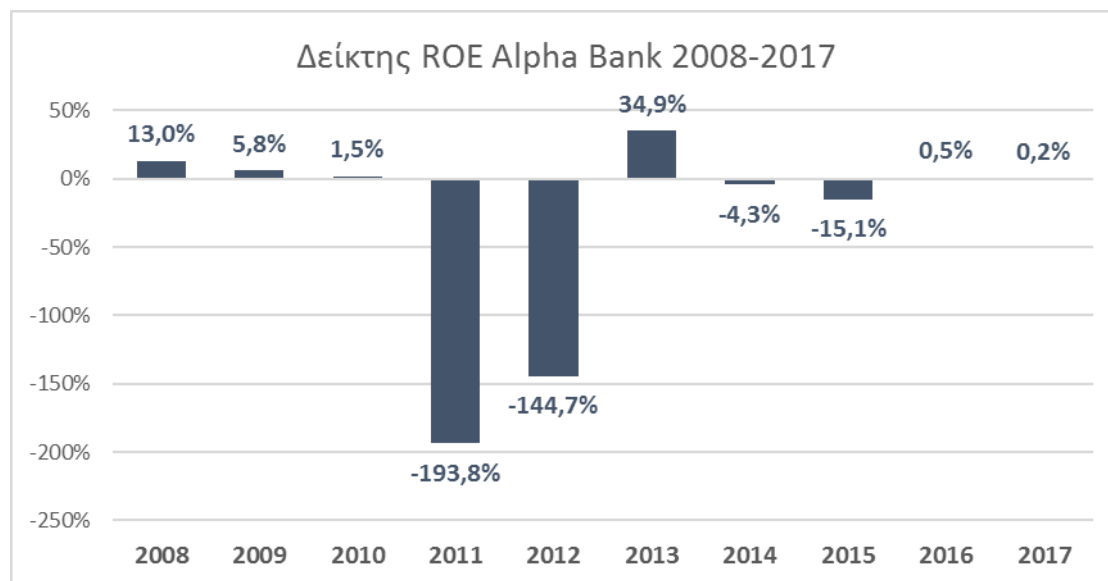
Τα παρακάτω διαγράμματα παρουσιάζουν τη διαχρονική πορεία του δείκτη αποδοτικότητας ενεργητικού (ROA) και αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (ROE) της Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017.

Εικόνα 11: Διαχρονική πορεία δείκτη αποδοτικότητας ενεργητικού (ROA) Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017

Πηγή: [Ετήσιες Εκθέσεις & Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank](#)

Εικόνα 12: Διαχρονική πορεία δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (ROE) Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017

Πηγή: [Ετήσιες Εκθέσεις & Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank](#)

Όσον αφορά τον δείκτη αποδοτικότητας ενεργητικού ROA της Alpha Bank παρατηρούμε ότι στο εξεταζόμενο διάστημα 2008-2017 παρουσιάζει αρκετές αυξομειώσεις. Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη και την τιμή του δείκτη ROA της Alpha Bank το έτος 2007 (βλ. Πίνακας 4: Οικονομικά μεγέθη και χρηματοοικονομικοί δείκτες Alpha Bank για το διάστημα 2000-2007) ο οποίος αντιστοιχούσε σε 1,6% παρατηρούμε ότι τα έτη 2008-2010 η τιμή του δείκτη παρουσιάζει σταδιακή μείωση. Το έτος 2011 όμως η τιμή του δείκτη παρουσιάζει μεγάλη μείωση παρουσιάζοντας για πρώτη φορά αρνητικές τιμές (-6,4%) που οφείλεται στις ζημίες που εμφανίζει η Alpha Bank καθώς και στην συμμετοχή της τράπεζας στο Πρόγραμμα Συμμετοχής Ιδιωτικού Τομέα στην αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους (PSI). Το έτος 2012 τα αρνητικά αποτελέσματα μετριάστηκαν αλλά και πάλι η τιμή του δείκτη είναι αρνητική ως αποτέλεσμα της μακροοικονομικής επιδείνωσης της χώρας και της πολιτικής αστάθειας που επανέφεραν τη συζήτηση περί εξόδου της χώρας από την ζώνη του ευρώ. Το έτος 2013 και μετά από δύο χρόνια που η Alpha Bank εμφάνισε ζημίες, παρουσιάζει ξανά καθαρά κέρδη τα οποία όμως δεν διατηρήθηκαν καθώς τα έτη 2014 και 2015 χαρακτηρίστηκε και πάλι από ζημίες. Αυτό αντικατοπτρίζεται και στις τιμές του δείκτη που είναι αρνητικές με κύρια αιτία τις ευμετάβλητες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην ελληνική οικονομία. Το 2016 και 2017 ο

δείκτης βελτιώνεται μεν βρίσκεται δε κοντά σε μηδενικό επίπεδο, καθώς τα καθαρά της κέρδη είναι ελάχιστα σε σχέση με το ενεργητικό της.

Αντίστοιχα, ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (ROE) της Alpha Bank από το 2008 μέχρι και το 2010 παρουσιάζει μια πτωτική πορεία που οφείλεται στην έναρξη της οικονομικής κρίσης που συνδυάζεται με τη μείωση των κερδών της τράπεζας. Το έτος 2011 η ελληνική κυβέρνηση υλοποίησε τη μεγαλύτερη αναδιάρθρωση δημοσίου χρέους στην ιστορία, εξασφαλίζοντας εξαιρετικά υψηλή εθελοντική συμμετοχή των ιδιωτών κατόχων ελληνικού χρέους (PSI). Η απομείωση των ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου επέφερε ζημιές σε όλες τις συστημικές τράπεζες, συμπεριλαμβανομένης της Alpha Bank, με αποτέλεσμα ο δείκτης ROE να εμφανίσει εξαιρετικά ακραίες τιμές (193,8%). Σημειώνεται δε ότι η Alpha Bank είναι η μόνη ανάμεσα στις 4 συστημικές που το 2011 δεν εμφάνισε και αρνητικά ίδια κεφάλαια. Το 2012 η τιμή του δείκτη εξακολουθεί να είναι ακραία αλλά σε μικρότερο βαθμό καθώς εμφανίζει μεν μικρότερα ίδια κεφάλαια σε σχέση με το 2011 αλλά μικρότερες ζημιές δε. Το 2013 αποτέλεσε καθοριστικό έτος για τη δομή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος καθώς οι αναμενόμενες συγχωνεύσεις και εξαγορές τελεσφόρησαν υπό το πρίσμα της πιεστικής ανάγκης για ανακεφαλαίωση των ελληνικών τραπεζών. Έπειτα από την ανακεφαλαίωση, η Alpha Bank εμφάνισε τόσα κέρδη αντί για ζημιές όσο και υψηλότερα ίδια κεφάλαια, οδηγώντας σε αξιοσημείωτη αύξηση του δείκτη ROE. Το 2014 έως και το 2015 η Alpha Bank επανήλθε στις ζημιές καθώς η οικονομική ύφεση συνεχίζει να ασκεί σημαντικές πιέσεις στον τραπεζικό κλάδο στην Ελλάδα. Τα 2016-2017 η τιμή του δείκτη εμφανίζεται βελτιωμένη σε σχέση με την προηγούμενη διετία, καθώς επανέρχονται σε θετικές τιμές, ενώ όπως και στο δείκτη ROA που αναφέραμε παραπάνω, αυτό οφείλεται στην υψηλότερη κερδοφορία που παρουσιάζει η Alpha Bank.

Τέλος, η επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων αποτελεί διαρκές αντικείμενο ελέγχων των εποπτικών αρχών των τραπεζών, λόγω της φύσης και της έντασης των κινδύνων που διατρέχουν αυτές. Το ελάχιστο ύψος των ιδίων κεφαλαίων καθώς και η κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων αποτελούν ιδιαίτερο ρυθμιστικό και εποπτικό μέλημα των διατάξεων και εργασιών της επιτροπής της Βασιλείας, σύμφωνα με την οποία τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να διατηρούν το λεγόμενο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας.

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει τη διαχρονική πορεία του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017.

Εικόνα 13: Διαχρονική πορεία δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017

Πηγή: [Ετήσιες Εκθέσεις & Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank](#)

Όσον αφορά στο διάστημα 2008-2017, παρατηρούμε ότι ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της Alpha Bank εξακολουθεί να υπερβαίνει το όριο του 8% που έχει θέσει η Τράπεζα της Ελλάδος. Πιο συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη και την τιμή του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της Alpha Bank το έτος 2007 (βλ. Πίνακας 4: Οικονομικά μεγέθη και χρηματοοικονομικοί δείκτες Alpha Bank για το διάστημα 2000-2007) ο οποίος αντιστοιχούσε σε 12,5% παρατηρούμε ότι το έτος 2008 η τιμή του δείκτη παρουσιάζει καθοδική πορεία. Τα έτη 2009 και 2010 που ακολουθούν χαρακτηρίζονται από αύξηση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και επανέρχεται σε καθοδική πορεία τα έτη 2011-2012. Μάλιστα, το 2011 και λόγω της συμμετοχής των ελληνικών τραπεζών στο PSI τόσο τα ίδια κεφάλαια όσο και η κεφαλαιακή της επάρκεια υπέστησαν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις, που οδήγησαν το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας να φτάσει τη χαμηλότερη τιμή του το έτος 2012 για το διάστημα 2000-2017 (εξαιρουμένου του έτους 2001). Το έτος 2013 και μετά από συγχωνεύσεις και εξαγορές που πραγματοποιήθηκαν στο τραπεζικό κλάδο και έπειτα από αυξήσεις μετοχικών κεφαλαίων που ολοκληρώθηκαν, η τιμή του δείκτη αποκαταστάθηκε σημειώνοντας αξιοσημείωτη άνοδο και διαμορφώθηκε σχεδόν σε διπλάσια επίπεδα από το 2012, δηλαδή της τάξεως του 16,4%. Το έτος 2014 λόγω και

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

της οικονομικής ύφεσης που επικρατεί στην ελληνική οικονομία ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της Alpha Bank είναι ελαφρώς μειωμένος σε σχέση με το έτος 2013. Το έτος 2015 έπειτα από την ανακεφαλαίωση στο πλαίσιο του 3^{ου} προγράμματος οικονομικής προσαρμογής η Alpha Bank παρουσιάζει αρκετά υψηλότερη κεφαλαιακή επάρκεια, την υψηλότερη μέχρι εκείνη τη στιγμή τιμής της. Τα τελευταία δύο έτη η κεφαλαιακή επάρκεια της Alpha Bank επιδεικνύει ανοδική πορεία με το έτος 2017 να σημειώνει την υψηλότερη μέχρι σήμερα τιμή του της τάξεως 18,4%, υπερβαίνοντας κατά πολύ το όριο του 8% που έχει οριστεί σύμφωνα με τη Βασιλεία III.

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει τη διαχρονική πορεία του δείκτη Ιδίων Κεφαλαίων προς Σύνολο Ενεργητικού της Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017.

Εικόνα 14: Διαχρονική πορεία δείκτη Ιδίων Κεφαλαίων προς Ενεργητικό Alpha Bank για το διάστημα 2008-2017

Πηγή: [Ετήσιες Εκθέσεις & Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank](#)

Από την άλλη, όσον αφορά στο δείκτη ιδίων κεφαλαίων προς ενεργητικό της Alpha Bank, παρατηρούμε ότι ακολουθεί παρόμοια πορεία με το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Πιο συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη και την τιμή του δείκτη ιδίων κεφαλαίων προς ενεργητικό της Alpha Bank το έτος 2007 (βλ. Πίνακας 4: Οικονομικά μεγέθη και χρηματοοικονομικοί δείκτες Alpha Bank για το διάστημα 2000-2007) ο οποίος αντιστοιχούσε σε 7,8% παρατηρούμε ότι το έτος 2008 η τιμή του δείκτη παρουσιάζει καθοδική πορεία. Τα έτη 2009 και 2010 που ακολουθούν χαρακτηρίζονται από

αύξηση του δείκτη ιδίων κεφαλαίων προς ενεργητικό και επανέρχεται σε καθοδική πορεία τα έτη 2011-2012. Μάλιστα, όπως αναφέραμε και προηγουμένως, το 2011 και λόγω της συμμετοχής των ελληνικών τραπεζών στο PSI τόσο τα ίδια κεφάλαια όσο και η κεφαλαιακή της επάρκεια υπέστησαν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις. Κατά αυτό τον τρόπο ο δείκτης ιδίων κεφαλαίων προς ενεργητικό έφτασε τη χαμηλότερη τιμή του το έτος 2012 για το διάστημα 2000-2017 που αντιστοιχούσε σε 1,3% και οφειλόταν στα πολύ χαμηλά ίδια κεφάλαια που κατέγραψε το έτος εκείνο η Alpha Bank. Σημειώνεται δε ότι το έτος 2012 μόνο ο δείκτης της Alpha Bank παρέμεινε σε θετικά επίπεδα σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ελληνικές συστημικές τράπεζες. Αντίστοιχα με το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, το έτος 2013 η τιμή του δείκτη αποκαταστάθηκε σημειώνοντας αξιοσημείωτη άνοδο και διαμορφώθηκε σε επίπεδα της τάξεως του 11,4%. Το έτος 2014 λόγω και της οικονομικής ύφεσης που επικρατεί στην ελληνική οικονομία ο δείκτης είναι ελαφρώς μειωμένος σε σχέση με το έτος 2013. Το έτος 2015 έπειτα από την ανακεφαλαίωση στο πλαίσιο του 3^{ου} προγράμματος οικονομικής προσαρμογής η Alpha Bank παρουσιάζει αρκετά υψηλότερη κεφαλαιακή επάρκεια, την υψηλότερη μέχρι εκείνη τη στιγμή τιμής της. Τα τελευταία δύο έτη η κεφαλαιακή επάρκεια της Alpha Bank επιδεικνύει ανοδική πορεία με το έτος 2017 να σημειώνει την υψηλότερη μέχρι σήμερα τιμή του της τάξεως 14,8%, δείχνοντας υψηλή αποδοτικότητα και χαμηλή ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση.

6. Συμπεράσματα

Μετά την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ το 2001, δημιουργήθηκαν μεγάλες προσδοκίες για την ελληνική οικονομία, ενώ επιταχύνθηκε η σύγκλιση με τις ευρωπαϊκές χώρες στο κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα πριν την περίοδο της χρηματοπιστωτικής κρίσης, που εκδηλώθηκε το 2008, αναπτύχθηκε με πολύ υψηλούς ρυθμούς στα πλαίσια της ευρωπαϊκής νομισματικής ενοποίησης και χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης. Οι ελληνικές τράπεζες άρχισαν να διαφοροποιούν και τις επιχειρησιακές στρατηγικές τους, ενισχυόμενες από τη διαμόρφωση των επιτοκίων σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, την απελευθέρωση της τραπεζικής αγοράς και τη ραγδαία τεχνολογική πρόοδο στο χώρο της πληροφορικής και των επικοινωνιών και τέλος τη δημιουργία νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων. Από το 2000 με την άνοδο της ελληνικής αγοράς στεγαστικής και καταναλωτική πίστης μέχρι τα τέλη του 2007 τα δάνεια προς τα νοικοκυριά αυξάνονταν με διπλάσιο ρυθμό ετησίως σε σχέση με τα δάνεια προς τις επιχειρήσεις και τις καταθέσεις. Διακρίνεται λοιπόν ότι η ένταξη στην ΟΝΕ οδήγησε τις τράπεζες στην κάλυψη της αυξημένης ζήτησης σε στεγαστική και καταναλωτική πίστη αντί της εκμετάλλευσης των διαθέσιμων κεφαλαίων και των χαμηλών ιστορικά επιτοκίων για χρηματοδότηση τομέων (όπως για παράδειγμα των παραγωγικών τομέων) που θα επέφεραν διατηρήσιμες αποδόσεις μακροχρόνια.

Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα δέχθηκε πολλαπλά χτυπήματα κατά την τελευταία οικονομική κρίση. Η αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους, η παρατεταμένη ύφεση που πλήττει το δανειακό τους χαρτοφυλάκιο, η εκροή καταθέσεων και η απομόνωση του από το διεθνές σύστημα δημιούργησε υπαρκτά προβλήματα βιωσιμότητας των τραπεζών. Η στρατηγική επιλογή για την ενδυνάμωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος οδήγησε στην ανακεφαλαιοποίηση των συστημικών τραπεζών και την συγχώνευση τους με τις υπόλοιπες ώστε το νέο σχήμα που προήλθε να είναι βιώσιμο και να μπορεί να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις.

Αναφορικά με την Alpha Bank, μετά την ένταξη στην ΟΝΕ και μέχρι την κρίση, κύριο μέλημα αποτελούσε η διεύρυνση των μεγεθών της. Μετά την έλευση της χρηματοπιστωτικής κρίσης, κύριο μέλημα είναι κατ' αρχήν να επιτύχει την βιωσιμότητά της και κατόπιν την ανάπτυξή της, μέσα από την ομογενοποίηση και τον εκσυγχρονισμό των λειτουργιών των διαφορετικών οργανισμών που την συνθέτει.

Βασικός στόχος αλλά και πρόκληση για την Alpha Bank αποτέλεσε η μείωση του λειτουργικού κόστους με παράλληλη αύξηση των εργασιών. Στην παρούσα φάση προωθεί τον ανασχεδιασμό των λειτουργιών της, επαναπροσδιορίζοντας τον ρόλο και τη λειτουργία του δικτύου της, τη δομή της συνολικής σχέσης με τον πελάτη, και τις αρμοδιότητες των στελεχών. Τα σημαντικότερα για την Alpha Bank γεγονότα που έλαβαν χώρα τα τελευταία χρόνια είναι τα ακόλουθα:

- Η επιτυχής ανακεφαλαιοποίηση της Τραπέζης κατά Ευρώ 2.563 εκατ., την 24.11.2015, με σημαντική υπερκάλυψη της αιτούμενης ιδιωτικής συμμετοχής, η οποία είχε ως αποτέλεσμα οι ιδιώτες μέτοχοι να αποτελούν πλέον τη συντριπτική πλειοψηφία της μετοχικής βάσεως της Alpha Bank.
- Η ολοκλήρωση της εξαγοράς των εργασιών Λιανικής Τραπεζικής της Citibank, την 30.9.2014.
- Η εξαγορά του συνόλου των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου από την Τράπεζα, η οποία πρώτη από τις συστημικές τράπεζες προέβη στην αποπληρωμή της συμμετοχής του.
- Η επιτυχής ολοκλήρωση της Αυξήσεως του Μετοχικού Κεφαλαίου της Τραπέζης ύψους Ευρώ 1,2 δισ., την 31.3.2014.
- Η ολοκλήρωση της νομικής συγχωνεύσεως δι' απορροφήσεως της Εμπορικής Τραπέζης, την 28.6.2013.

Λόγω της οικονομικής κρίσης η Alpha Bank αλλά και ο ελληνικός τραπεζικός τομέας στο σύνολό του αντιμετώπισε ισχυρές πιέσεις κατά την περίοδο 2010-2015, κυρίως λόγω των εξελίξεων στις οικονομικές δημοσιονομικές συνθήκες που είχαν διαμορφωθεί στη χώρα. Το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ο τραπεζικός τομέας αναδιαρθρώθηκε ριζικά, συμπεριλαμβανομένης της Alpha Bank, ενώ σημαντική ήταν και η μεταβολή στην σύνθεση του ισολογισμού της. Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων της επιδεινώθηκε και εξακολουθεί να επιδεινώνεται από την αρχή της χρηματοπιστωτικής κρίσης μέχρι και σήμερα, λόγω της ανικανότητας αποπληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, ενώ παράλληλα σημειώθηκε και αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Στο πλαίσιο αυτό η Τράπεζα της Ελλάδος ανέλαβε μια σειρά δράσεων για την ενίσχυση του εποπτικού

πλαισίου και την καλύτερη παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ακόμα και σήμερα, τα σημαντικότερα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει η τράπεζα έγκεινται στο σημαντικό απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, στην έλλειψη ζήτησης από τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις αλλά και στην απομόχλευση. Επιπλέον, μεγαλύτερη πρόκληση για την Alpha Bank αποτέλεσε ο κίνδυνος ρευστότητας λόγω της μειωμένης έως αδύνατης πρόσβασης στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων και των πιέσεων που δέχτηκε λόγω της μαζικής εκροής καταθέσεων. Ωστόσο, οι κίνδυνοι φαίνεται να αρχίζουν να αντισταθμίζονται εν μέρει μετά το δεύτερο εξάμηνο του έτους 2015, παρουσιάζοντας σταδιακή βελτίωση στα οικονομικά αποτελέσματα της Alpha Bank.

Βασικότερα σημεία προς βελτίωση για την Alpha Bank είναι η αναβάθμιση της αποτελεσματικότητάς της. Ειδικότερα, κύριο μέλημα της αποτελεί η αποτελεσματικότερη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων τόσο στο χαρτοφυλάκιο της Λιανικής Τραπεζικής όσο και στο χαρτοφυλάκιο των Μεγάλων επιχειρήσεων. Επιπλέον, επιθυμεί να στηρίξει μία ισχυρότερη οικονομική ανάπτυξη μέσω της ενισχύσεως των συνθηκών χρηματοδοτήσεων των μεγάλων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν και το βασικό πυλώνα του παραγωγικού τομέα της οικονομίας. Στο εγχείρημα αυτό αναμένεται να συνδράμει και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης που επιφέρει την επιστροφή καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα. Τέλος, το επιχειρηματικό της σχέδιο και οι ενέργειες της Alpha Bank εστιάζουν στην επάνοδό της σε διατηρήσιμη ανάκαμψη της τραπεζικής δραστηριότητας με σημαντικότερο παράγοντα την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Βιβλιογραφία / Αναφορές

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βλαχόπουλος Α., (2017), Το Τραπεζικό Σύστημα πριν και μετά την κρίση, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Ελληνική Ένωση Τραπεζών, (2017), Στοιχεία τεκμηρίωσης σχετικά με τη λειτουργία του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος, https://www.hba.gr/UplDocs/HBA_GreekBankingSystem_January2017F2n.pdf
- Ελληνική Ένωση Τραπεζών, (2011), Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα το 2010
- Ζοπουνίδης Κ. και Πασιούρας Φ., (2012), Συγχωνεύσεις και Εξαγορές Τραπεζών: Μελέτη των προσδιοριστικών παραγόντων , ICAP & Πολυτεχνείο Κρήτης
- Καρατζόγλου Μ., (2016), Τραπεζικό σύστημα και οικονομική κρίση. Αιτίες-Επιπτώσεις, Διπλωματική Εργασία, Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά.
- Μορφονιός Γ., (2013), Η χρηματοπιστωτική κρίση στην Ελλάδα και η επίδρασή της στον τραπεζικό κλάδο, Διπλωματική Εργασία, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά
- Παναγόπουλος Γ., (2015), Alpha Bank: Ολοκληρώθηκε η AMK ύψους 2,563 δις ευρώ, Ναυτεμπορική, <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/1035126/alpha-bank-oloklirothike-i-amk-upsous-2563-dis-euro>
- Παπαδόγιαννης, Γ. (2015). Ολοκληρώθηκαν οι αυξήσεις κεφαλαίου των τεσσάρων τραπεζών, Καθημερινή, <http://www.kathimerini.gr/839419/article/oikonomia/epixeirhseis/oloklhrw8hk-an-oi-ay3hseis-kefalaioy-twn-tessarwn-trapezwn>

- Τράπεζα της Ελλάδος, (2012), Έκθεση για την ανακεφαλαιοποίηση και αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού συστήματος, http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7_%CE%B3%CE%B9%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CF%86%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7.pdf
- Παπαδόπουλος Κ. και Τράκας Δ., (2017), Ανακεφαλαιοποίηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος από το 2010 έως και σήμερα, Διπλωματική Εργασία, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης
- Σαπουντζόγλου Γ. και Πεντότης Χ., (2009), Τραπεζική Οικονομική, Τόμος Α, Β, Εκδόσεις Γ. Μπένου
- Σκουτέλη Α., (2015), Ανακεφαλαιοποίηση Εμπορικών Τραπεζών: η περίπτωση των Ελληνικών Συστημικών Τραπεζών κατά τη χρονική περίοδο 2010-2014, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Σπανοπούλου Μ., (2016), Το Τραπεζικό Σύστημα πριν και μετά την κρίση, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Golin J., (2001), The Bank Credit Analysis Handbook: A Guide for Analysts, Bankers and Investors, First Edition John Wiley
- Orphanides A., (2011), Towards a new architecture for financial stability in Europe. In Beblavý, M., Cobham, D. & Ódor, L. (Ed.), The Euro Area and the Financial Crisis (8-18), United Kingdom: Cambridge University Press.
- Provopoulos G., (2013), The Greek economy and banking system: recent developments and the way forward. Special Conference Paper. The crisis in the euro area, May 23-24 (14). Bank of Greece. Eurosystem.

Ιστορική αναδρομή στρατηγικής χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα μετά την είσοδο στο Ευρώ – Η περίπτωση της Alpha Bank

Ηλεκτρονικές Πηγές

www.alpha.gr

www.bankofgreece.gr

www.capital.gr

<https://www.ecb.europa.eu/>

www.hba.gr

<http://www.kathimerini.gr>

<http://www.worldbank.org/>